
sA NkhyasAraH

—
ॐ
—
साम्ख्यसारः
—

Document Information

Text title : sAMkhyasAra

File name : sAMkhyasAra.itx

Category : major_works

Location : doc_z_misc_major_works

Transliterated by : Dhaval Patel drdhaval2785 at gmail.com

Proofread by : Dhaval Patel drdhaval2785 at gmail.com

Source : sAnkhyasaNgrahaH 1918

Latest update : September 15, 2014, October 6, 2018

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

ಸಾಂಖ್ಯಸಾರಃ

ಪೂರ್ವಭಾಗಃ .

ಪ್ರಥಮಃ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ .

ಮಹದಾಖ್ಯಃ ಸ್ವಯಂಭೂಯೋ ಜಗದಂಕುರ ಈಶ್ವರಃ .

ಸರ್ವಾತ್ಮನೇ ನಮಸ್ತಸ್ಮೈ ವಿಷ್ಣುವೇ ಸರ್ವಜಿಷ್ಣುವೇ .. 1..

ಸಾಂಖ್ಯಕಾರಿಕಯಾ ಲೇಶಾದಾತ್ಮತತ್ತ್ವಂ ವಿವೇಚಿತಂ .

ಸಾಂಖ್ಯಸಾರವಿವೇಕೋಽತೋ ವಿಜ್ಞಾನೇನ ಪ್ರಪಂಚ್ಯತೇ .. 2..

ಪ್ರಾಯಃ ಸಂಕಲಿತಾ ಸಾಂಖ್ಯಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಕಾರಿಕಾಗಣೇ .

ನಾಽತೋಽತ್ರ ವರ್ಣ್ಯತೇ ಲೇಶಾತ್ ತದನುಕ್ತಾಂಶಮಾತ್ರತಃ .. 3..

ಸಾಂಖ್ಯಭಾಷ್ಯೇ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದೇಃ ಸ್ವರೂಪಂ ವಿಸ್ತರಾನ್ ಮಯಾ .

ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತಸ್ಮಾತ್ ತದಪ್ಯತ್ರ ಸಂಕ್ಷೇಪಾದೇವ ವಕ್ಷ್ಯತೇ .. 4..

ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮವಿವೇಕಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಾತ್ ಕರ್ತೃತ್ವಾದ್ಯಖಿಲಾಭಿಮಾನನಿವೃತ್ತ್ಯಾ
ತತ್ಕಾರ್ಯರಾಗದ್ವೇಷಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾದ್ಯನುತ್ಪಾದಾತ್ ಪೂರ್ವೋತ್ಪನ್ನಕರ್ಮಣಾಂ
ಚಾವಿದ್ಯಾರಾಗಾದಿಸಹಕಾರ್ಯುಚ್ಛೇದರೂಪದಾನೇನ ವಿಪಾಕಾನಾರಂಭಕತ್ವಾತ್
ಪ್ರಾರಬ್ಧಸಮಾಪ್ತನಂತರಂ ಪುನರ್ಜನ್ಮಾಭಾವೇನ ತ್ರಿವಿಧದುಃಖಾತ್ಯಂತನಿವೃತ್ತಿರೂಪೋ
ಮೋಕ್ಷೋ ಭವತಿತಿ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಡಿಂಡಿಮಃ . ತತ್ರ ಶ್ರುತಯಃ . ಅಥಾಕಾಮಯಮಾನೋ
ಯೋಽಕಾಮೋ ನಿಷ್ಕಾಮೋ ನ ತಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಾ ಉತ್ಯಾಮಂತೀಹೈವ ಸಮವಲೀಯಂತೇ

ಆತ್ಮಾನಂ ಚೇದ್ವಿಜಾನೀಯಾದಯಮಸ್ತೀತಿ ಪೂರುಷಃ .

ಕಿಮಿಚ್ಛನ್ ಕಸ್ಯ ಕಾಮಾಯ ಶರೀರಮನುಸಂಚರೇತ್ ..

ಯದಾ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಮುಚ್ಯಂತೇ ಕಾಮಾ ಯೇಽಸ್ಯ ಹೃದಿ ಶ್ರೀತಾಃ .

ಅಥ ಮರ್ತ್ಯೋಽಮೃತೋ ಭವತ್ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಶ್ನುತೇ ..

ಕಾಮಾನ್ ಯಃ ಕಾಮಯತೇ ಮನ್ಯಮಾನಃ

ಸ ಕರ್ಮಭಿರ್ಜಾಯತೇ ತತ್ರ ತತ್ರ .

ಪರ್ಯಾಪ್ತಕಾಮಸ್ಯ ಕೃತಾತ್ಮನಸ್ತು

ಇಹೈವ ಸರ್ವೇ ಪ್ರವಿಲೀಯಂತಿ ಕಾಮಾಃ ..

ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಃ . ಸ್ಮೃತಯಶ್ಚ ಕೌರ್ಮಾದ್ಯಾಃ . ಯಥಾ ಕೌರ್ಮೇ .

ರಾಗದ್ವೇಷಾದಯೋ ದೋಷಾಃ ಸರ್ವೇ ಭ್ರಾಂತಿನಿಬಂಧನಾಃ .
 ಕಾರ್ಯೋ ಹ್ಯಸ್ಯ ಭವೇದ್ಗೋಷಃ ಪುಣ್ಯಾಪುಣ್ಯಮಿತಿ ಶ್ರುತಿಃ ..
 ತದ್ವಶಾದೇವ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸರ್ವದೇಹಸಮುದ್ಭವಃ .
 ಇತಿ . ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ ಚ .
 ಇಂದ್ರಿಯಾಣೀಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಾಶ್ಚ ನೋಪಸರ್ಪಂತ್ಯತರ್ಷುಲಂ .
 ಹೀನಶ್ಚ ಕರಣೈರ್ದೇಹೀ ನ ದೇಹಂ ಪುನರರ್ಹತಿ ..
 ತಸ್ಮಾತ್ ತರ್ಷಾತ್ಮಕಾದ್ ರಾಗಾದ್ ಬೀಜಾಜ್ಜಾಯಂತಿ ಜಂತವಃ .
 ಇತಿ . ನನು ರಾಗಾಭಾವೇಽಪಿ ಕೇವಲಕರ್ಮವಶಾನ್ವರಕಾದಿಪ್ರಾಪ್ತೇಃ ಕಥಂ ರಾಗಸ್ಯ
 ಕರ್ಮಸಹಕಾರಿತ್ವಂ ವಿಪಾಕಾರಂಭ ಉಪಪನ್ನಂ . ನರಕಾದೌ ವಿಶೇಷತೋ
 ರಾಗಾಭಾವೇಽಪಿ ಸಾಮಾನ್ಯತೋ ರಾಗಸತ್ತ್ವಾತ್ . ನಿಷಿದ್ಧಸ್ತ್ಯಾದಿಗಾಮಿನಾಂ
 ಸ್ತ್ರಾದಿರಾಗಾದೇವ ತಪ್ತಲೋಹಮಯನಾರೀಸಮಾಲಿಂಗನಾದಿರೂಪನರಕೋತ್ಪತ್ತೇಃ

ಯದ್ಯಪ್ಯವಿದ್ಯಾಸ್ಮಿತಾರಾಗದ್ವೇಷಭಯಾಖ್ಯಂ ಕ್ಲೇಶಪಂಚಕಮೇವ ಜನ್ಮಾದಿವಿಪಾಕಾರಂಭೇ
 ಕರ್ಮಣಾಂ ಸಹಕಾರಿ ಭವತಿ .
 ತದೇವ ಸಕ್ತಃ ಸಹ ಕರ್ಮಣೈತಿ
 ಲಿಂಗಂ ಮನೋ ಯತ್ರ ನಿಷಿಕ್ತಮಸ್ಯ .
 ಇತಿ ಶ್ರುತಾವಭಿಮಾನರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಜನ್ಯಸ್ಯ ವಿಷಯವಾಸನಾಖ್ಯಸಂಗಸಾಮಾನ್ಯಸ್ಯೈವ
 ಜನ್ಮಾದಿವಿಪಾಕಾರಂಭೇ ಕರ್ಮಸಹಕಾರಿತ್ವಸಿದ್ಧೇಃ .
 ಯತ್ರ ಯತ್ರ ಮನೋ ದೇಹೀ ಧಾರಯೇತ್ ಸಕಲಂ ಧಿಯಾ .
 ಸ್ನೇಹಾದ್ವೇಷಾದ್ಭಯಾದ್ವಾಪಿ ಯಾತಿ ತತ್ತತ್ಸರೂಪತಾಂ ..
 ಇತ್ಯಾದಿಸ್ತೈಶ್ಚ . ತಥಾ ಚ ಕ್ಲೇಶಮೂಲಃ ಕರ್ಮಾಶಯಃ . ಸತಿ ಮೂಲೇ
 ತದ್ವಿಪಾಕೋ ಜಾತ್ಯಾಯುಭೋಗಾ ಇತಿ ಯೋಗಸೂತ್ರಾಭ್ಯಾಮಪ್ಯದೃಷ್ಟೇ
 ತದ್ವಿಪಾಕಾರಂಭೇ
 ಚ ಕ್ಲೇಶಾನಾಂ ಹೇತುತ್ವವಚನಾಚ್ಚ . ತಥಾಪ್ಯವಿದ್ಯಾಸ್ಮಿತಾಸತ್ತೇ
 ರಾಗಸ್ಯಾವಶ್ಯಕತ್ವಾದ್ವೇಷಭಯಯೋಶ್ಚ ರಾಗಮೂಲಕತ್ವಾದ್ರಾಗ ಏವ ಮುಖ್ಯತೋ
 ಜನ್ಮಾದಿಹೇತುತಯಾ ಯಥೋಕ್ತವಾಕ್ಯೈರ್ನಿರ್ದಿಶ್ಯತ ಇತಿ . ನನು .
 ಕ್ಷೀಯಂತೇ ಚಾಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಣಿ ತಸ್ಮಿನ್ ದೃಷ್ಟೇ ಪರಾವರೇ .
 ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇರ್ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಪ್ರಾಚೀನಕರ್ಮನಾಶಕತ್ವಮೇವೋಚಿತಂ ದಾಹಕತ್ವಂ
 ಕಥಮಿಷ್ಯತ ಇತಿ ಚೇನ್ನ .
 ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿದಗ್ಧಕರ್ಮಾಣಂ ತಮಾಹುಃ ಪಂಡಿತಂ ಬುಧಾಃ .
 ಇತ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯೈರ್ದಾಹಸ್ಯಾಪಿ ಶ್ರವಣೇನ ಲಾಘವಾದ್ಧಾಹಪರತ್ವಸ್ಯೈವ ನಾಶಾದಿವಾಕ್ಯೇಷ್ವಪಿ

ಕಲ್ಪನೌಚಿತ್ಯಾತ್ . ಕರ್ಮಣಾಂ ದಾಹಶ್ಚ ಕ್ಲೇಶಾಖ್ಯಸಹಕಾರ್ಯುಚ್ಛೇದೇನ ನೈಷ್ಠಲ್ಯಂ

ಕರ್ಮಣಾಂ ನಾಶಸ್ತು ಪ್ರಾರಬ್ಧಭೋಗಾಂತೇ ಚಿತ್ತನಾಶಾದೇವ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಅತೋ ಲೋಕಸಿದ್ಧೇನಾವಿದ್ಯಾನಾಶೇನೈವ ದ್ವಾರೇಣ ಕರ್ಮಫಲಾನುತ್ಪತ್ತಿಸಂಭವಾನ್ನ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ .

ಕರ್ಮನಾಶಕತ್ವಂ ಗೌರವಾದಿತ್ಯಾದಿಕಂ ಯೋಗವಾರ್ತಿಕೇ ಪ್ರಪಂಚಿತಮಸ್ಮಾಭಿರಿತಿ ದಿಕ್ . ತಸ್ಮಾದ್ವಿವೇಕಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಾದವಿದ್ಯಾಸ್ಮಿತಾರಾಗಾದಿಕ್ಲೇಶನಿವೃತ್ತೌ ತ್ರಿವಿಧದುಃಖಾತ್ಯಂತನಿವೃತ್ತಿರೂಪಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಃ ಸಿದ್ಧ್ಯತೀತ್ಯುಪಪನ್ನಂ . ತಥಾ ಚ ಯೋಗಸೂತ್ರದ್ವಯಂ . ಹೇಯಂ ದುಃಖಮನಾಗತಂ . ವಿವೇಕ್ಪ್ರಾತಿರವಿಪ್ಲವಾ ಹಾನೋಪಾಯ ಇತಿ .

ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಜ್ಞಾನಭಿಕ್ಷುವಿರಚಿತೇ ಸಾಂಖ್ಯಸಾರೇಽಭ್ಯರ್ಹಿತತ್ವಾದಾದೌ ವಿವೇಕಖ್ಯಾತಿಫಲಸ್ಯ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಸ್ಯ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ .. *..

ಅಥ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ

ಅಥಾತ್ಮಾನಾತ್ಮವಿವೇಕಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಕಿಂ ಸ್ವರೂಪಂ ತದುಚ್ಯತೇ . ಆತ್ಮಾ ತಾವತ್ ಸುಖದುಃಖಾದ್ಯನುಭವಿತೇತಿ ಸಾಮಾನ್ಯತೋ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಿಃ ಅನಾತ್ಮಾ ಚ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿರ್ಜಡವರ್ಗಃ ತಯೋರನ್ಯೋನ್ಯವೈಧರ್ಮ್ಯೇಣ ಪರಿಣಾಮಿತ್ವಾಪರಿಣಾಮಿತ್ವಾದಿರ್ದೋಷಗುಣಾತ್ಮಕೇನ ಹೇಯೋಪಾದೇಯತಯಾ ಪೃಥಕ್ತ್ವೇನ ಜ್ಞಾನಂ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನಂ

ತಥಾ ಚ ಶ್ರುತಿಃ . ಸ ಏಷ ನೇತಿ ನೇತ್ಯಾತ್ಮಾಗ್ರಹ್ಯೋ ನ ಹಿ ಗೃಹ್ಯತೇಽಶೀರ್ಯೋ ನ ಹಿ ಶೀರ್ಯತೇಽಸಂಗೋ ನ ಹಿ ಸಜ್ಜತೇಽಸಿತೋ ನ ವ್ಯಥತೇ ನ ರಿಷ್ಯತೀತ್ಯಾದಿ . ಸ್ಮೃತಿಶ್ಚ .

ಸೋಽಥ ಪ್ರತಿನಿವೃತ್ತಾಕ್ಷೋ ಗುರುದರ್ಪಣಬೋಧಿತಃ .

ಸ್ವತೋಽನ್ಯಾಂ ವಿಕ್ರಿಯಾಂ ಮೌಢ್ಯಾದಾಸ್ಥಿತಾಮಂಜಸೈಕ್ಷತ ..

ಅಥಾಸೌ ಪ್ರಕೃತಿನಾರ್ಹಮಿಯಂ ಹಿ ಕಲುಷಾತ್ಮಿಕಾ .

ಶುದ್ಧಬುದ್ಧಸ್ವಭಾವೋಽಹಮಿತಿ ತ್ಯಜತಿ ತಾಂ ವಿದನ್ ..

ಏವಂ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಭ್ಯಃ ಶುದ್ಧತ್ವೇನಾತ್ಮನಿ ಸ್ಮೃತೇ .

ನಿಖಿಲಾ ಸವಿಕಾರೇಯಂ ತ್ಯಕ್ತಪ್ರಾಯಾಽಹಿಚರ್ಮವತ್ ..

ಇತಿ . ಸೂತ್ರಂ ಚ . ಏವಂ ತತ್ತ್ವಾ ಭ್ಯಾಸಾನ್ನೇತಿ ನೇತೀತಿ ತ್ಯಾಗಾದ್ವಿವೇಕಸಿದ್ಧಿರಿತಿ .

ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ ಚ ಮಾತ್ಸ್ಯೇ ಕೃತಂ .

ಅವ್ಯಕ್ತಾದ್ಯೇ ವಿಶೇಷಾಂತೇ ವಿಕಾರೇಽಸ್ಮಿಂಶ್ಚ ವರ್ಣಿತೇ .

ಚೇತನಾಚೇತನಾನ್ಯತ್ವಜ್ಞಾನೇನ ಜ್ಞಾನಮುಚ್ಯತೇ ..
 ಇತಿ . ಯದ್ಯಪ್ಯನ್ಯೋನ್ಯಭೇದಜ್ಞಾನಮೇವ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನಂ ತಥಾಪ್ಯಾತ್ಮವಿಶೇಷ್ಯಕಮೇವ
 ತನ್ಮೋಕ್ಷಕಾರಣಂ ಭವತಿ . ಆತ್ಮಾ ವಾಸರೇ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ
 ಶ್ರುತಿಸ್ತುತಿಭ್ಯಃ . ನನ್ನನಾತ್ಮನ್ಯಾತ್ಮಬುದ್ಧಿರೂಪಾ ಯಾವಿದ್ಯಾ
 ಪಾತಂಜಲಾದಿಷೂಕ್ತಾ ತಸ್ಯಾಃ ಕಥಮಾತ್ಮವಿಶೇಷ್ಯಕವಿವೇಕಜ್ಞಾನನಾಶ್ಯತ್ವಂ
 ಪ್ರಕಾರಾದಿಭೇದಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ . ತಾದೃಶಾವಿದ್ಯಾಯಾ
 ಅನಾತ್ಮವಿಶೇಷ್ಯಕವಿವೇಕಜ್ಞಾನದ್ವಾರೇಣಾತ್ಮವಿಶೇಷ್ಯಕವಿವೇಕಜ್ಞಾನನಾಶ್ಯತ್ವಾದಿತಿ .
 ಯಚ್ಚ ಯೋಗೇನ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಕಮಾತ್ಮಜ್ಞಾನಂ ಜಾಯತೇ ತದ್ವಿವೇಕಜ್ಞಾನದ್ವಾರೈವ
 ಮೋಕ್ಷಕಾರಣಂ ಭವತಿ ನ ತು ಸಾಕ್ಷಾದವಿದ್ಯಾನಿವರ್ತಕತ್ವಾಭಾವಾತ್ .
 ಅಹಂ ಗೌರಃ ಕರ್ತಾ ಸುಖೀ ದುಃಖೀತ್ಯಾದಿ ಜ್ಞಾನಮೇವ ಹ್ಯವಿದ್ಯಾ
 ಸಂಸಾರಾನರ್ಥಹೇತುತಯಾ ಶ್ರುತಿಸ್ತುತಿಯಾಸಿದ್ಧಾ ತಸ್ಯಾಶ್ಚ ನಿವರ್ತಿಕಾ
 ನಾಹಂ ಗೌರ ಇತ್ಯಾದಿರೂಪಾ ವಿವೇಕಖ್ಯಾತಿರೇವ ಭವತಿ . ಸಮಾನೇ ವಿಷಯೇ
 ಗ್ರಾಹ್ಯಭಾವತ್ವಪ್ರಕಾರಕಗ್ರಾಹ್ಯಭಾವಜ್ಞಾನತ್ವೇನೈವ ವಿರೋಧಾತ್ . ಅನ್ಯಥಾ
 ಶುಕ್ತನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಕಸ್ಯಾಪಿ ಇದಂ ರಜತಮಿತಿ ಜ್ಞಾನವಿರೋಧಿತ್ವಾಪತ್ತೇಃ . ಕಿಂಚ
 ಯತೋಕ್ತಾಭಾವಜ್ಞಾನೇ ಗ್ರಾಹ್ಯಜ್ಞಾನವಿರೋಧಿತ್ವಸ್ಯಾವಶ್ಯಕತಯಾ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಕಜ್ಞಾನಸ್ಯ
 ಭ್ರಮನಿವರ್ತಕತ್ವಂ ನ ಪೃಥಕ್ ಕಲ್ಪ್ಯತೇ ಗೌರವಾತ್ . ಅಪಿ ಚಾಧಾಸತ
 ಆದೇಶೋ ನೇತಿ ನೇತಿ ನ ಹ್ಯೇತಸ್ಮಾದಿತಿ ನೇತ್ಯನ್ಯತ್ ಪರಮಸ್ತೀತ್ಯಾದಿಶ್ರುತ್ಯಾ
 ವಿವೇಕೋಪದೇಶಾಪೇಕ್ಷಯೋತ್ತಮೋಪದೇಶೋ ನಾಸ್ತೀತ್ಯುಚ್ಯತೇ .
 ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಯೋರೇವಮಂತರಂ ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷುಷಾ .
 ಭೂತಪ್ರಕೃತಿಮೋಕ್ಷಂ ಚ ಯೇ ವಿದುರ್ಯಾಂತಿ ತೇ ಪರಂ ..
 ಇತಿ ಗೀತಾದಿವಾಕ್ಯೈಶ್ಚ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನಸ್ಯೈವ ಮೋಕ್ಷಹೇತುತ್ವಮುಚ್ಯತೇ .
 ಅತೋ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನಮೇವ ಸಾಕ್ಷಾದವಿದ್ಯಾನಿವೃತ್ತ್ಯಾ
 ಮೋಕ್ಷಹೇತುಃ . ಯೋಗೇನ ಕೇವಲಾತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಸ್ತು
 ಯೋಗ್ಯಾನುಪಲಬ್ಧಿವಿಧಯೋಪಾಧ್ಯಾದಿಗತಧರ್ಮಭಾವಮುಪಾಧ್ಯಾದಿಭೇದಂ
 ಚ ಗ್ರಾಹಯತಿ ತತೋಽವಿದ್ಯಾನಿವೃತ್ತಿರಿತಿ . ಏತೇನ ಸರ್ವಭೂತೇಷು
 ಸಮತಾಜ್ಞಾನಮಾತ್ಮನಃ ಸರ್ವಾತ್ಮಕತ್ವಾದಿಜ್ಞಾನಂ ಚ ಶ್ರುತಿಸ್ತುತಿಯೋಗೀಯಮಾನಂ
 ವಿವೇಕಜ್ಞಾನಸ್ಯೈವ ಶೇಷಭೂತಂ ಸರ್ವದರ್ಶನೇಷು ಮಂತವ್ಯಂ . ಜ್ಞಾನಾಂತರಾಣಾಂ
 ಸಾಕ್ಷಾದಭಿಮಾನಾನಿವರ್ತಕತ್ವಾತ್ . ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾಯಾಂ ತ್ವಯಂ ವಿಶೇಷೋ
 ಯತ್
 ಪರಮಾತ್ಮವಿವೇಕಶೇಷತ್ವಂ . ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೇ ತು ಸಾಮಾನ್ಯಾತ್ಮವಿವೇಕಶೇಷತ್ವಮಿತಿ

ದಿಕ್ . ನನು ಯಥೋಕ್ತವಿವೇಕಖ್ಯಾತಿತೋಽಪ್ಯತ್ಯಂತಮವಿದ್ಯೋಚ್ಛೇದೋ ನ ಘಟತೇ .

ವಿವೇಕಖ್ಯಾತೇರವಿದ್ಯಾಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ವಮಾತ್ರತೇನ ವಿವೇಕಖ್ಯಾತಿನಾಶೋತ್ತರಂ ಪುನರಭಿಮಾನಸಂಭವಾತ್ . ಶುಕ್ತಿರಜತವಿವೇಕದರ್ಶಿನೋಽಪಿ ಕಾಲಾಂತರೇ ಶುಕ್ತೌ ರಜತಭ್ರಮವದಿತಿ . ಮೈವಂ . ದೃಷ್ಟಾಂತವೈಷಮ್ಯಾತ್ . ಶುಕ್ತ್ಯಾದಿಷು ಜಾತೇಽಪಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರೇ ದೂರತ್ವಾದಿರೂಪವಿಷಯದೋಷಾಣಾಂ ಪಟಲಾದಿರೂಪಕರಣಮಿ ಚೋತ್ಪತ್ತಿಸಂಭವೇನ ಪುನರ್ಭವೋ ಯುಕ್ತಃ . ಅನಾತ್ಮನ್ಯಾತ್ಮಾಭಿಮಾನೇ ತ್ವನಾದಿವಾಸನೈವ ದೋಷಃ ಸರ್ವಾಸ್ತಿಕಸಮ್ಮತಃ ಜಾತಮಾತ್ರಸ್ಯಾಭಿಮಾನೇ ದೋಷಾಂತರಾನುಪಲಭ್ಯೇಃ

ಸಾ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವಾಸನಾ ಯದಾ ವಿವೇಕಖ್ಯಾತಿಪರಂಪರಾಜನ್ಯದೃಢವಾಸನೋನ್ಮೂಲಿತಾ ತದೈವ ವಿವೇಕಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರನಿಷ್ಕೋಚ್ಯತೇ . ತತ್ಪೂರ್ವಮವಶ್ಯಂ ವಾಸನಾಲೇಶತೋ ಮಿಥ್ಯಾಂಶಸ್ಯ ಕಸ್ಯಾಪ್ಯಾತ್ಮನಿ ಭಾವಾತ್ ತಸ್ಯಾಂ ಚ ವಿವೇಕಖ್ಯಾತಿನಿಷ್ಠಾಯಾಂ ಜಾತಾಯಾಂ

ನ ಪುನರಭಿಮಾನಃ ಸಂಭವತಿ ವಾಸನಾಖ್ಯದೋಷಾಭಾವಾದಿತಿ ತು ಮಹದ್ವೈಷಮ್ಯಂ . ಯದಿ

ತು ಬುದ್ಧಿಪುರುಷಯೋರನೈನ್ಯಪ್ರತಿಬಿಂಬನಾದಿಕಮವಿವೇಕಕಾರಣಂ ದೋಷ ಇಷ್ಯತೇ ತದಾ ತು

ತದ್ದೋಷಂ ಬಾಧಿತ್ವೈವ ವಿವೇಕಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಉದಿತ ಇತಿ ನ ತಸ್ಯ ಪುನರ್ಭವಮಹೇತುತ್ವಂ ಫಲಬಲೇನ ಯೋಗಜಢರ್ಮಾಸಹಕೃತಸ್ಯೈವ ತಸ್ಯ ದೋಷತ್ವಕಲ್ಪನಾಸಂಭವಾದಿತಿ

ವಿವೇಕಖ್ಯಾತಿನಿಷ್ಠಾ ಚ ಗೀತಾದಿಷು ಲಕ್ಷಿತಾ .

ಪ್ರಕಾಶಂ ಚ ಪ್ರವೃತ್ತಿಂ ಚ ಮೋಹಮೇವ ಚ ಪಾಂಡವ .

ನ ದ್ವೇಷ್ಟಿ ಸಂಪ್ರವೃತ್ತಾನಿ ನ ನಿವೃತ್ತಾನಿ ಕಾಂಕ್ಷತಿ ..

ಉದಾಸೀನವದಾಸೀನೋ ಗುಣೈರ್ಯೋ ನ ವಿಚಾಲ್ಯತೇ .

ಸರ್ವಾರಂಭಪರಿತ್ಯಾಗೀ ಗುಣಾತೀತಃ ಸ ಉಚ್ಯತೇ ..

ಇತಿ . ಗುಣಾತೀತೋ ನಿವೃತ್ತಗುಣಾಭಿಮಾನಃ . ಅಧಿಕಂ ತು ಜ್ಞಾನಿಲಕ್ಷಣಮಗ್ರೇ

ವಕ್ಷ್ಯಾಮಃ . ನನ್ವೇವಮಪಿ ವಿವೇಕಪ್ರತಿಯೋಗಿಪದಾರ್ಥಾನಾಮಾನಂತೈನ

ಪ್ರಾತಿಷ್ಟಿಕರೂಪೈಃ

ಸರ್ವಪದಾರ್ಥೇಭ್ಯೋ ವಿವೇಕಗ್ರಹಾಸಂಭವಾತ್ ಕಥಂ ವಿವೇಕಖ್ಯಾತೇರ್ಮೋಕ್ಷಹೇತುತ್ವಮಿ

ಚೇನ್ನ . ದೃಶ್ಯತ್ವಪರಿಣಾಮಿತ್ವಾದಿನಾಮಾನ್ಯರೂಪೈರ್ವಿವೇಕಗ್ರಹಸಂಭವಾತ್ .

ತಥಾ ಹಿ . ದ್ರಷ್ಟಾ ಸ್ವಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಕಾಶೇಭ್ಯೋ ಭಿನ್ನಃ ಪ್ರಕಾಶಕತ್ವಾದ್ಯೋ

ಯಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶಕಃ ಸ ತಸ್ಮಾದ್ಭಿನ್ನಃ ಯಥಾ ಘಟಾದಾಲೋಕೋ
ವೃತ್ತಿಪ್ರಕಾಶ್ಯಾಚ್ಚ ವೃತ್ತಿರಿತ್ಯನುಮಾನೇನಾದಾವಂತದೃಶ್ಯೇಭ್ಯೋ
ಬುದ್ಧಿವೃತ್ತಿತದಾರೂಢಾರ್ಥೇಭ್ಯೋ ವಿವೇಕತೋ ಬುದ್ಧಿಸಾಕ್ಷೀ ಸಿದ್ಯತಿ .
ಕರ್ಮಕರ್ತೃವಿರೋಧಶ್ಚಾನುಕೂಲಸ್ತರ್ಕಃ . ಅತ್ರ ಆತ್ಮನಿ ವ್ಯಭಿಚಾರವಾರಣಾಯ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪದಂ . ವೃತ್ತಿದ್ವಾರೈವಾತ್ಮನಃ ಸ್ವವಿಷಯತ್ವಾತ್ . ನಸ್ವತ್ರಾನುಮಾನೇ
ಬುದ್ಧಿವೃತ್ತಿಮಾತ್ರಾದ್ವಿವೇಕಃ ಸಿದ್ಯತು . ತಸ್ಯಾ ಏವ ಸಾಕ್ಷದಾತ್ಮದೃಶ್ಯತ್ವಾತ್
ನ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಭ್ಯ ಇತಿ ಚೇನ್ನ . ವೃತ್ತೀನಾಮಜ್ಞಾತಸತ್ತ್ವಾ ಭಾವೇನ
ಹ್ಯತ್ರಾನುಮಾನೇ ಲಾಘವಾದ್ವಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣತರ್ಕಗಣಾಚ್ಚಾಖಿಲವೃತ್ತೀನಾಂ ದ್ರಷ್ಟಾ
ವಿಭುಕೂಟಸ್ಥನಿತ್ಯೈ ಕಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪತಯೈವ ಸಿದ್ಯತಿ . ಯಥಾ ನೈಯಾಯಿಕಾನಾಂ
ಕ್ಷಿತಿಃ ಸಕರ್ತೃಕಾ ಕಾರ್ಯತ್ವಾದಿತ್ಯನುಮಾನೇ ಲಾಘವಾತ್ ಕರ್ತುರೇಕತ್ವನಿತ್ಯತ್ವಾದಿಕಂ
ತದ್ವತ್ . ತತ್ರ ವಿಭುತ್ವಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಭಿನ್ನತ್ವಂ ಕೂಟಸ್ಥತ್ವಾದಿಕತ್ವಂ
ಚ ಪರಿಣಾಮಿಭಿನ್ನತ್ವಾದಿಕಮತೋ ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನೋದೃಗ್ ಶ್ವರೂಪತೋ
ವಿವೇಕಗ್ರಹೇ ಸತಿ ತದುತ್ತರಾನುಮಾನೇನ ಪರಿಣಾಮಿತ್ವಾಪರಿಣಾಮಿತ್ವಾದಿರೂಪೈಃ
ಸಾಮಾನ್ಯತೋಽಪ್ಯಾತ್ಮಾನಾತ್ಮವಿವೇಕಗ್ರಹೋ ಘಟತ ಇತಿ . ಅತಃಪವ ಪಾತಂಜಲೇ
ಸತ್ತ್ವ ಪುರುಷಾನ್ಯತಾಖ್ಯಾತಿರೇವ ಮೋಕ್ಷಹೇತುತಯಾ ಸ್ಥಲೇ ಸ್ಥಲೇ ವ್ಯಾಸಭಾಷ್ಯೇ
ಪೋಕ್ತಾ . ಸತ್ತ್ವ ಪುರುಷಾನ್ಯತಾಖ್ಯಾತಿರೂಪದೃಗ್ ಶ್ವವಿವೇಕಗ್ರಹೋತ್ತರಂ
ಯಥೋಕ್ತರೀತ್ಯಾ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿವಿವೇಕಗ್ರಹಾತ್ . ತತ್ರ ಚ ಸತ್ತ್ವ ಶಬ್ದೇ
ಬುದ್ಧಿಸ್ಥತ್ವೇನ ಬುದ್ಧಿಸತ್ತ್ವ ಮುಕ್ತಮಿತಿ . ಏವಂ ಚ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಪದಾರ್ಥಾನಾಂ
ವಿಶಿಷ್ಟಜ್ಞಾನಾಭಾವೇಽಪಿ ತದ್ವಿವೇಕಜ್ಞಾನಂ ಘಟತೇ . ಏತೇನ
ದೃಗ್ ಶ್ವವಿವೇಕಾದವಿದ್ಯಾನಿವೃತ್ತಿರಿತಿ ಪ್ರಾಚಾಂ ಪ್ರವಾದೋಽಪ್ಯುಪಪಾದಿತಃ .
ಕಿಂಚಾತ್ಮಾ ಪ್ರಕೃತಿತತ್ಕಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ಭಿನ್ನೋಽಪರಿಣಾಮಿತ್ವಾದಿತ್ಯಾದ್ಯನುಮಾನೈರಪಿ
ಸಾಮಾನ್ಯತೋ ದೃಶ್ಯವಿವೇಕೋ ದ್ರಷ್ಟರಿ ಸಂಭವತೀತಿ . ಯತ್ತ್ವಾಧುನಿಕಾ
ವೇದಾಂತಿಬ್ರುವಾ
ದೃಶ್ಯತ್ವೇನೈವ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದೀನಾಂ ದ್ರಷ್ಟತ್ವೇನ ಚ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದ್ಯಖಿಲಜಡೇಭ್ಯ
ಆತ್ಮವಿವೇಕಂ ಮನ್ಯಂತೇ .
ಘಟದ್ರಷ್ಟಾ ಘಟಾದ್ಭಿನ್ನಃ ಸರ್ವಥಾ ನ ಘಟೋ ಯಥಾ .
ದೇಹದ್ರಷ್ಟಾ ತಥಾ ದೇಹೋ ನಾಹಮಿತ್ಯಾದಿರೂಪತಃ ..
ತನ್ನ . ಆತ್ಮಾ ವಾಸರೇ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಭಿರಾತ್ಮನೋಽಪಿ ದೃಶ್ಯತ್ವಾತ್
ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧೃಶ್ಯತ್ವವಿವಕ್ಷಯಾ ಚ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದೇರಸಂಗ್ರಹಾತ್ ಕರಣದ್ವಾರೈವ
ತದ್ಧರ್ತನಾತ್ . ಅಥೈವಂ ಕಲ್ಪನೀಯಂ ಆತ್ಮನೋ ವೃತ್ತಿವ್ಯಾಪ್ಯತ್ವಮೇವ
ದೃಶ್ಯತ್ವಂ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಭಿರ್ವಿಧೀಯತೇ ನ ತು ಪ್ರಕಾಶ್ಯತ್ವರೂಪಫಲವ್ಯಾಪ್ಯತ್ವಂ .

ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಸ್ವರೂಪಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶಾಪೇಕ್ಷಾವಿರಹಾತ್ . ಅತೋಽತ್ರ
 ದೃಶ್ಯತ್ವಂ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತ್ವಂ ತಚ್ಚಾತ್ಮನಿ ನಾಸ್ತೀತಿ ತದಪಿ ತುಚ್ಛಂ .
 ಯಥಾ ಹ್ಯಹಮಿತ್ಯನುಭೂಯಮಾನೋಽಪ್ಯಾತ್ಮಾ ಚೈತನ್ಯಾಖ್ಯಫಲವ್ಯಾಪ್ಯೋ ನ
 ಭವತೀತಿ

ಭವದ್ಭಿರುಚ್ಯತೇ ತಥೈವ ಬೌದ್ಧೈರಪೀಷ್ಯತೇ ಸುಖದುಃಖಾದಿಮತ್ತೇನಾಪಿ ಬುದ್ಧಿಃ
 ಸ್ವಪ್ರಕಾಶತಯಾ ಚೈತನ್ಯವ್ಯಾಪ್ಯಾ ನ ಭವತೀತಿ . ತಥಾ ಚಾತ್ಮನೀವ ಬುದ್ಧಾವಪಿ
 ದೃಶ್ಯತ್ವಾಸಿದ್ಧ್ಯಾ ದೃಶ್ಯತ್ವೇನ ರೂಪೇಣ ಬುದ್ಧಿವಿವೇಕೋಽತ್ಯಂತಾಪೇಕ್ಷಿತೋಽಪಿ
 ನ ಸಿದ್ಧತೀತಿ ಭಾಷ್ಯಾದಿಷ್ಟು ಚಾನ್ಯಾನ್ಯತ್ರ ದೂಷಣಾನ್ಯುಕ್ತಾನೀತಿ ದಿಕ್ . ನನು
 ಸಂಭವತ್ಯೇವಂ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪೇಣ ವಿವೇಕಗ್ರಹಃ . ತಥಾಪಿ ಸಾಮಾನ್ಯಾನ್ಯೇವ
 ಬಹೂನಿ ಸಂತಿ

ಪರಿಣಾಮಿತ್ವಸಂಹತ್ಯಕಾರಿತ್ವಸುಖದುಃಖಮೋಹಾತ್ಮಕತ್ವಚತುರ್ವಿಂಶತಿತತ್ತ್ವತ್ವಾದೀನ್ಯತಸ್ತೈಸ್ತ
 ರೂಪೈರ್ವಿವೇಕಗ್ರಹಾಣಾಂ ಮೋಕ್ಷಹೇತುತ್ವೇನನುಗಮದೋಷ ಇತಿ ಚೇನ್ನ .

ಅಭಿಮಾನಪ್ರತಿಬಂಧಕಜ್ಞಾನತ್ವೇನೈವಾನುಗಮಾದಿತಿ . ಅಥೈವಂ
 ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪೇಣ ವಿವೇಕಸ್ಯೈವ ಸರ್ವಾಭಿಮಾನನಿವರ್ತಕತಯಾ ನಾಹಂ
 ದೇಹೋ ನೇಂದ್ರಿಯಾಣಿತ್ಯಾದಿಪ್ರತ್ಯೇಕರೂಪೈರ್ವಿವೇಕಗ್ರಹಾಣಾಂ ಮೋಕ್ಷಹೇತುತ್ವಂ
 ಶ್ರುತಿಸ್ಮತ್ಯೋರುಚ್ಯಮಾನಂ ಕಥಂ ಘಟೀತೇತಿ ಚೇನ್ನ . ಅವಾಂತರವಿವೇಕಾನಾಂ
 ಸಾಮಾನ್ಯವಿವೇಕಪ್ರಪಂಚಮಾತ್ರತ್ವಾದಿತಿ ..

ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಜ್ಞಾನಭಿಕ್ಷುವಿರಚಿತೇ ಸಾಂಖ್ಯಸಾರೇ ಮೋಕ್ಷಹೇತುವಿವೇಕಜ್ಞಾನಸ್ಯ
 ಸ್ವರೂಪಸ್ಯ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ ..*..

 ಅಥ ತೃತೀಯಃ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ .
 ಅಥ ಕೇ ತೇ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಯೋ ಯೇಭ್ಯಃ ಪುರುಷೋ ವಿವೇಚನೀಯ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ .
 ಪ್ರಕೃತಿರ್ಬುದ್ಧ್ಯಹಂಕಾರೌ ತನ್ಮಾತ್ಮೈಕಾದಶೇಂದ್ರಿಯಂ .
 ಭೂತಾನಿ ಚೇತಿ ಸಾಮಾನ್ಯಾಚ್ಚತುರ್ವಿಂಶತಿರೇವ ತೇ ..

ಏತೇಷ್ಟೇವ ಧರ್ಮಧರ್ಮ್ಯಭೇದೇನ ಗುಣಕರ್ಮಸಾಮಾನ್ಯಾನಾಮಂತರ್ಭಾವಃ .
 ತತ್ರ

ಪ್ರಕೃತಿತ್ವಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಂಪರಯಾಽಖಿಲವಿಕಾರೋಪಾದಾನತ್ವಂ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಾಕೃತಿಃ
 ಪರಿಣಾಮರೂಪಾಽಸ್ಯಾ ಇತಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತೇಃ . ಪ್ರಕೃತಿಃ ಶಕ್ತಿರಜಾ ಪ್ರಧಾನಮವ್ಯಕ್ತಂ
 ತಮೋ ಮಾಯಾಽವಿದ್ಯೇತ್ಯಾದಯಃ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಪರ್ಯಾಯಾಃ .

ಬ್ರಾಹ್ಮೀತಿ ವಿದ್ಯಾಽವಿದ್ಯೇತಿ ಮಾಯೇತಿ ಚ ತಥಾ ಪರೇ .
 ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚ ಪರಾ ಚೇತಿ ವದಂತಿ ಪರಮರ್ಷಯಃ ..

ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಃ . ಸಾ ಚ ಸಾಮ್ಯಾವಸ್ಥಯೋಪಲಕ್ಷಿತಂ ಸತ್ತ್ವಾದಿದ್ರವ್ಯತ್ರಯಂ .
ಕಾರ್ಯಸತ್ತ್ವಾದಿವಾರಣಾಯೋಪಲಕ್ಷಿತಾಂತಂ . ಸಾಮ್ಯಾವಸ್ಥಾ ಚ
ನ್ಯೂನಾಧಿಕಭಾವೇನಾಸಂಹನನಾವಸ್ಥಾ ಅಕಾರ್ಯಾವಸ್ಥೇತಿ ಯಾವತ್
ಮಹದಾದಿಕಂ ತು

ಕಾರ್ಯಸತ್ತ್ವಾದಿಕಂ ನ ಕದಾಽಪ್ಯಕಾರ್ಯಾವಸ್ಥಂ ಭವತೀತಿ ತದ್ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಃ .
ವೈಷಮ್ಯಾವಸ್ಥಾಯಾಮಪಿ ಪ್ರಕೃತಿತ್ವಸಿದ್ಧಯ ಉಪಲಕ್ಷಿತಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ .
ಅಕಾರ್ಯಮಿತಿ ತೂಪಲಕ್ಷಿತಾಂತಸ್ಯ ನಿಷ್ಪೃಷ್ಟಾರ್ಥಃ . ಸತ್ತ್ವಾದಿಗುಣವತೀ
ಸತ್ತ್ವಾದ್ಯತಿರಿಕ್ತಾ ಪ್ರಕೃತಿರಿತಿ ನ ಶಂಕನೀಯಂ . ಸತ್ತ್ವಾದೀನಾಮತದ್ಧರ್ಮತ್ವಂ
ತದ್ರೂಪತ್ವಾದಿತಿ ಸಾಂಖ್ಯಸೂತ್ರೇಣ ಸತ್ತ್ವಾದೀನಾಂ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ವರೂಪಹೇತುನಾ
ಪ್ರಕೃತಿಧರ್ಮತ್ವಪ್ರತಿಷೇಧಾತ್ . ಯೋಗಸೂತ್ರತದ್ವ್ಯಾಷ್ಟಾಭ್ಯಾಮಪಿ
ಗುಣಾನಾಮೇವ ಪ್ರಕೃತಿತ್ವವಚನಾಚ್ಚ . ಗುಣೇಭ್ಯಃ ಏವ ಕಾರ್ಯೋತ್ಪತ್ತೌ
ತದನ್ಯಪ್ರಕೃತಿಕಲ್ಪನಾವೈಯರ್ಥ್ಯಾಚ್ಚ . ಪ್ರಕೃತೇರ್ಗುಣಾ ಇತ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯಂ ತು
ವನಸ್ಯ ವೃಕ್ಷಾ ಇತಿವದ್ ಬೋಧ್ಯಂ .

ಸತ್ತ್ವಂ ರಜಸ್ತಮ ಇತಿ ಪ್ರಕೃತೇರಭವನ್ ಗುಣಾಃ .

ಇತಿ ಸತ್ತ್ವಾದೀನಾಂ ಪ್ರಕೃತಿಕಾರ್ಯತ್ವವಚನಂ ತು ಗುಣನಿತ್ಯತಾವಾಕ್ಯವಿರೋಧೇನ
ಮಹತ್ತತ್ತ್ವಕಾರಣೇಭೂತಕಾರ್ಯಸತ್ತ್ವಾದಿಪರಮೇವ . ಮಹದಾದಿಸೃಷ್ಟಿಹಿ
ಗುಣವೈಷಮ್ಯಾತ್ ಶೂಯತೇ . ತಚ್ಚ ವೈಷಮ್ಯಂ ಸಜಾತೀಯಸವಲನೇನ
ಗುಣಾಂತರವ್ಯಾವೃತ್ತಪ್ರಕಾಶಾದಿಫಲೋಪಹಿತಃ ಸತ್ತ್ವಾದಿವ್ಯವಹಾರಯೋಗ್ಯಃ
ಪರಿಣಾಮ ಇತಿ . ಏತೇನಾಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತತ್ತ್ವಪಕ್ಷೋಽಪ್ಯುಪಪಾದಿತೋ ಮಂತವ್ಯಃ .
ವೈಷಮ್ಯ ಏವ ಸತ್ತ್ವಾದಿವ್ಯವಹಾರಶ್ಚ ಶ್ರುತೌ ದೃಶ್ಯತೇ . ಯಥಾ ತಮ
ಏವೇದಮಗ್ರ ಆಸ ತತ್ಪರೇಣೇರಿತಂ ವಿಷಮತ್ವಂ ಪ್ರಯಾತ್ಯೇತದ್ ವೈ ರಜಸೋ
ರೂಪಂ ಖಲ್ವೀರಿತಂ ವಿಷಮತ್ವಂ ಪ್ರಯಾತ್ಯೇತದ್ ವೈ ಸತ್ತ್ವಸ್ಯ ರೂಪಮಿತಿ .
ಸತ್ತ್ವಾದಿತ್ರಯಂ ಚ ಸುಖಪ್ರಕಾಶಲಾಘವಪ್ರಸಾದಾದಿಗುಣವತ್ತಯಾ .
ಸಂಯೋಗವಿಭಾಗಾದಿಮತ್ತಯಾಽನಾಶ್ರಿತತ್ವೋಪಾದಾನತ್ವಾದಿನಾ ಚ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯೇಽಪಿ
ಪುರುಷೋಪಕರಣತ್ವಾತ್ ಪುರುಷಬಂಧಕತ್ವಾಚ್ಚ ಗುಣಶಬ್ದೇನೋಚ್ಯತೇ .
ಇಂದ್ರಿಯಾದಿವತ್ . ಗುಣಾನಾಂ ಸುಖದುಃಖಮೋಹಾತ್ಮಕತ್ವಪ್ರವಾದಸ್ತು
ಧರ್ಮಧರ್ಮ್ಯಭೇದಾತ್ . ಮನಸಃ ಸಂಕಲ್ಪಾತ್ಮಕತ್ವವತ್ . ತತ್ರ ಸತ್ತ್ವಂ
ಸುಖಪ್ರಸಾದಪ್ರಕಾಶಾದ್ಯನೇಕಧರ್ಮಕಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತಸ್ತು ಸುಖಾತ್ಮಕಮುಚ್ಯತೇ .
ಏವಂ ರಜೋಽಪಿ ದುಃಖಕಾಲುಷ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಾದ್ಯನೇಕಧರ್ಮಕಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತಸ್ತು
ದುಃಖಾತ್ಮಕಮುಚ್ಯತೇ . ತಥಾ ತಮೋಽಪಿ ಮೋಹಾವರಣಸ್ತಂಭನಾದ್ಯನೇಕಧರ್ಮಕಂ
ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತಸ್ತು ಮೋಹಾತ್ಮಕಮುಚ್ಯತೇ . ತ ಏವ ಧರ್ಮಾಸ್ತೇಷಾಂ ಲಕ್ಷಣಾನಿ

ಭವಂತಿ . ಸತ್ತ್ವಾ ದಿಸಂಜ್ಞಾ ಚಾನ್ವರ್ಧಾ . ಸತೋ ಭಾವಃ ಸತ್ತ್ವ ಮುತ್ಸಮತ್ವಮಿತಿ
ವ್ಯುತ್ಪತ್ತ್ಯಾ ಹಿ ಧರ್ಮಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನೋತ್ತಮಂ ಪುರುಷೋಪಕರಣಂ ಸತ್ತ್ವ ಶಬ್ದಾರ್ಥಃ

ಮಧ್ಯಮಂ ಚ ರಜಃಶಬ್ದಾರ್ಥೋ ರಾಗಯೋಗಾತ್ . ಅಧಮಂ ಚ ತಮಃಶಬ್ದಾರ್ಥಃ

ಅಧರ್ಮಾವರಣಯೋಗಾತ್ . ತಾನಿ ಚ ಸತ್ತ್ವಾ ದೀನಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಸಂಖ್ಯವ್ಯಕ್ತಯಃ .
ಲಘುತ್ವಾದಿಧರ್ಮೈರನ್ಯೋನ್ಯಸಾಧರ್ಮ್ಯಂ ವೈಧರ್ಮ್ಯಂ ಚ ಗುಣಾನಾಮಿತಿ
ಸಾಂಖ್ಯಸೂತ್ರಾತ್ .

ಅತ್ರ ಹಿ ಸೂತ್ರೇ ಲಘುತ್ವಾದಿನಾ ಬಹೂನಾಂ ಸತ್ತ್ವಾನಾಂ ಸಾಧರ್ಮ್ಯಂ ತೇನೈವ
ರಜಸ್ತಮೋಭ್ಯಾಂ

ವೈಧರ್ಮ್ಯಂ . ಏವಂ ಚಲತ್ವಾದಿನಾ ಗುರುತ್ವಾದಿನಾ ಚ ಬಹೂನಾಂ ರಜಸಾಂ
ಬಹೂನಾಂ ಚ

ತಮಸಾಂ ತದುಭಯಮುಕ್ತಮಿತಿ . ಕಿಂಚ ಯದಿ ಸತ್ತ್ವಾ ದಿತ್ರಯಮೇಕೈಕವ್ಯಕ್ತಿರೇವ
ಸ್ಯಾತ್

ತತ್ ತ್ರಯಂ ವಿಭ್ಜೇವ ವಕ್ತವ್ಯಂ . ಏಕದಾಸನೇಕಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾದಿಸೃಷ್ಟಿಶ್ರವಣಾತ್ . ತಥಾ
ಚ ಕಾರ್ಯಾಣಾಮನಂತವೈಚಿತ್ತ್ಯಂ ನ ಘಟತೇ . ನ ಚ ಸಂಯೋಗವೈಚಿತ್ತ್ಯಾದ್ವೈಚಿತ್ತ್ಯಂ
ಸ್ಯಾದಿತಿ ವಾಚ್ಯಂ . ವಿಭೂನಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ ಗುಣಾನಾಂ ಸ್ವತಃ ಸಂಯೋಗವೈಚಿತ್ತ್ಯಾಸಂಭವ

ದ್ರವ್ಯಾಂತರಸ್ಯ ಚಾವಚ್ಛೇದಕೇಭೂತಸ್ಯಾಭಾವಾದಿತಿ . ತಸ್ಮಾತ್

ಸತ್ತ್ವಾ ದೀನ್ಯಸಂಖ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಕಾನ್ಯೇವ ದ್ರವ್ಯಾಣಿ . ತೇಷು ತ್ರಿತ್ವವಚನಂ ತು

ಸತ್ತ್ವ ತ್ವಾದಿವಿಭಾಜಕೋಪಾಧಿತ್ರಯೇಣ ವೈಶೇಷಿಕಾಣಾಂ ನವದ್ರವ್ಯವಚನವದಿತಿ
ಸಿದ್ಧಂ . ತಾನಿ ಚ ಸತ್ತ್ವಾ ದೀನಿ ಯಥಾಯೋಗ್ಯಮಣುವಿಭುಪರಿಮಾಣಕಾನಿ .

ಅನ್ಯಥಾ ರಜಸಶ್ಚಲಸ್ವಭಾವತ್ವವಚನವಿರೋಧಾತ್ . ಆಕಾಶಕಾರಣತ್ವಸ್ಯ

ಚ ವಿಭುತ್ವೈಚಿತ್ತ್ಯಾತ್ . ಸರ್ವೇಷಾಂ ಕಾರಣದ್ರವ್ಯಾಣಾಂ ವಿಭುತ್ವೇ ಕಾರ್ಯಾಣಾಂ

ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತ್ವಾನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ . ನನ್ವೇವಂ ವೈಶೇಷಿಕೋಕ್ತಾನ್ಯೇವ ಪಾರ್ಥಿವಾಣ್ವಾದೀನಿ

ಪ್ರಕೃತಿರಿತ್ಯಾಯಾಯಮಿತಿ ಚೇನ್ನ . ಗಂಧಾದಿಗುಣಶೂನ್ಯತ್ವೇನ ಕಾರಣದ್ರವ್ಯೇಷು

ಪೃಥಿವೀತ್ವಾದ್ಯಭಾವತೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಿಶೇಷಾತ್ . ತದುಕ್ತಂ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣಾದಿಷು ..

ಅವ್ಯಕ್ತಂ ಕಾರಣಂ ಯತ್ ತತ್ ಪ್ರಧಾನಮೃಷಿಸತ್ತಮೈಃ .

ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ಪ್ರಕೃತಿಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ನಿತ್ಯಂ ಸದಸದಾತ್ಮಕಂ ..

ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶವಿಹೀನಂ ತದ್ರೂಪಾದಿಭಿರಸಂಯುತಂ .

ತ್ರಿಗುಣಂ ತಜ್ಜಗದ್ಯೋನಿರನಾದಿಪ್ರಭವಾಪ್ಯಯಂ ..

ಇತ್ಯಾದಿನಾ .

ವೈಶೇಷಿಕಾಣಾಂ ಕಾರಣದ್ರವ್ಯೇಷು ಗಂಧಾದ್ಯನುಮಾನಂ

ತು ಭಾಷ್ಯೇಽಸ್ಮಾಭಿನಿರಾಕೃತಂ . ಅಥೈವಮಪಿ

ಪ್ರಕೃತೇರಣುವಿಭುಸಾಧಾರಣಸತ್ತ್ವಾದ್ಯನೇಕವ್ಯಕ್ತಿರುಪತ್ವೇಽಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತ್ವೈಕತ್ವಾಕ್ರಿಯತ್ವಸಿದ್ಧಾಂ
ಮೈವಂ . ಕಾರಣದ್ರವ್ಯತ್ವರೂಪಪ್ರಕೃತಿತ್ವೇನೈವಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತ್ವವಚನಾತ್ .

ಗಂಧತ್ವೇನ ಗಂಧಾನಾಂ ಪೃಥಿವೀವ್ಯಾಪಕತಾವತ್ . ಆಕಾಶಾದಿಪ್ರಕೃತೀನಾಂ

ವಿಭುತ್ವೇನೈವ ಪ್ರಕೃತಿವಿಭುತ್ವಸಿದ್ಧಾಂತೋಪಪತ್ತೇಶ್ಚ . ತಥಾ

ಪುರುಷಭೇದೇನ ಸರ್ಗಭೇದೇನ ಚ ಭೇದಾಭಾವಸ್ಯೈವೈಕಶಬ್ದಾರ್ಥತ್ವಾತ್ .

ಅಜಾಮೇಕಾಮಿತಿ ಶ್ರುತಿತಸ್ತಧಾಸವಗಮಾತ್ .

ಅಥಾಧ್ಯವಸಾಯಾಭಿಮಾನಾದಿಕ್ರಿಯಾರಾಹಿತ್ಯಸ್ಯೈವಾಕ್ರಿಯಶಬ್ದಾರ್ಥತ್ವಾತ್ .

ಅನ್ಯಥಾ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಷೂಕ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಕ್ಷೋಭಸ್ಯಾನುಪಪತ್ತೇರಿತಿ .

ಪ್ರಕೃತಿಗತಾಶ್ಚಾಪರೇ ವಿಶೇಷಾ ಭಾಷ್ಯೇ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಾಃ . ಪ್ರಕೃತ್ಯನುಮಾನಂ ಚೇದಂ .

ಸುಖದುಃಖಮೋಹಾತ್ಮಕಂ ಮಹದಾದಿಕಾರ್ಯಂ ಸುಖದುಃಖಮೋಹಾತ್ಮಕದ್ರವ್ಯಕಾರ್ಯಂ

ಸುಖದುಃಖಮೋಹಾತ್ಮಕತ್ವಾತ್ ವಸ್ತಾದಿಕಾರ್ಯಶಯ್ಯಾದಿವದಿತಿ . ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತೀ

ಚಾತ್ರಾನುಗ್ರಹಕಸ್ತರ್ಕಃ . ಏವಂ ಸಾಮಾನ್ಯತೋಽನುಮಿತಾಯಾಃ ಪ್ರಕೃತೇರ್ವಿಶೇಷಾಃ

ಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ಯೋಗಾಚ್ಚಾವಗಂತವ್ಯಾಃ . ಅನುಮಾನಸ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯಮಾತ್ರವಿಷಯಕತ್ವಾತ್

ನನ್ವಂತರೇವ ಸುಖಾದಿಕಮುಪಲಭ್ಯತೇ ಬಾಹ್ಯವಸ್ತುಷು ಸುಖಾದೌ ಕಿಂ ಪ್ರಮಾಣಂ

ಯೇನ

ದೃಷ್ಟಾಂತತಾ ಸ್ಯಾದಿತಿ . ಉಚ್ಯತೇ . ಅಂತಃಕರಣಸ್ಯ ಸುಖಾದಿಹೇತುತಯಾ

ವಿಷಯೇಷು

ಸುಖಾದಿಕಂ ಸಿದ್ಧತಿ . ನ ಚ ರೂಪಾದಿಗತೋತ್ತಮತ್ವಾದಿಕಮೇವ ಸುಖಾದ್ಯುತ್ಪಾದನೇ

ನಿಯಾಮಕಂ . ಉತ್ತಮತ್ವಾದೇರ್ಜಾತಿರೂಪತ್ವೇ ನೀಲತ್ವಪೀತತ್ವಾದಿನಾ

ಜಾತಿಸಾಂಕರ್ಯಪತ್ತೇಃ .

ಕಾಲಾದಿಭೇದೈರೇಕಸ್ಯಾ ಏವ ರೂಪವ್ಯಕ್ತೇಃ ಸುಖದುಃಖೋತ್ಪಾದಕತ್ವಾಚ್ಚ .

ಅತಃ ಸುಖಾದಿಮತ್ತ್ವಮೇವೋತ್ತಮತ್ವಾದಿಕಂ . ಕಿಂಚ ಘಟರೂಪಮಿತಿ

ಪ್ರತ್ಯಯವತ್

ಸ್ತ್ರೀಸುಖಂ ಚಂದನಸುಖಮಿತ್ಯಾದಿಪ್ರತ್ಯಯಾದಪಿ ವಿಷಯೇ ಸುಖಾದ್ಯುಚಿತಂ .

ಅಧಿಕಂ ತು ಭಾಷ್ಯೇ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ . ತದೇವಂ ಪ್ರಕೃತಿನಿರೂಪಿತಾ . ಮಹತ್ತತ್ತ್ವಂ

ನಿರೂಪ್ಯತೇ . ಪ್ರಕೃತೇಃ ಸಕಾಶಾದ್ಭುದ್ಧಾಖ್ಯಂ ಮಹತ್ತತ್ತ್ವಂ ಜಾಯತೇ . ತಸ್ಯ

ಧರ್ಮಾದಿರೂಪಪ್ರಕೃಷ್ಟಗುಣಯೋಗಾನ್ ಮಹತ್ಸಂಜ್ಞಾ ತದೇವ ಚ ಲಕ್ಷಣಂ .
ಮಹಾನ್

ಬುದ್ಧಿಃ ಪ್ರಜ್ಞೇತ್ಯಾದಯಶ್ಚ ತಸ್ಯ ಪರ್ಯಾಯಾಃ . ತಥಾ ಚೋಕ್ತಮನುಗೀತಾಯಾಂ .
ಮಹಾನಾತ್ಮಾ ಮತಿರ್ವಿಷ್ಣುರ್ಜಿಷ್ಣುಃ ಶಂಭುಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್ .

ಬುದ್ಧಿಃ ಪ್ರಜ್ಞೋಪಲಬ್ಧಿಶ್ಚ ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ದೃತಿಃ ಸ್ಮೃತಿಃ ..

ಪರ್ಯಾಯವಾಚಕೈರೇತೈರ್ಮಹಾನಾತ್ಮಾ ನಿಗದ್ಯತೇ .

ಸರ್ವತಃ ಪಾಣಿಪಾದಶ್ಚ ಸರ್ವತೋಽಕ್ಷಿಶಿರೋಮುಖಃ ..

ಸರ್ವತಃ ಶ್ರುತಿಮಾಂಲ್ಲೋಕೇ ಸರ್ವಂ ವ್ಯಾಪ್ಯ ಸ ತಿಷ್ಠತಿ .

ಅಣಿಮಾ ಲಘಿಮಾ ಪ್ರಾಪ್ತೀರಿಶಾನೋ ಜ್ಯೋತಿರವ್ಯಯಃ ..

ಜ್ಞಾನವಂತಶ್ಚ ಯೇ ಕೇಚಿದಲುಬ್ಧಾ ಜಿತಮನ್ಯವಃ .

ವಿಮುಕ್ತಾಃ ಸರ್ವ ಏವೈತೇ ಮಹತ್ತ್ವ ಮುಪಯಾಂತ್ಯುತ .

ವಿಷ್ಣುರೇವಾದಿಸರ್ಗೇಷು ಸ್ವಯಂಭೂರ್ಭವತಿ ಪ್ರಭುಃ ..

ಇತಿ . ಅತ್ರ ಸತ್ತ್ವಾದ್ಯಂಶತ್ರಯೇಣ ಮಹತೋ ದೇವತಾತ್ರಯೋಪಾಧಿತ್ವಾತ್
ತದವಿವೇಕೇನ

ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಶಿವತ್ವವಚನಂ . ತದುಕ್ತಂ ವಿಷ್ಣೌ .

ಸಾತ್ತ್ವಿಕೋ ರಾಜಸಶ್ಚೈವ ತಾಮಸಶ್ಚ ತ್ರಿಧಾ ಮಹಾನ್ .

ಇತಿ . ಮಾತ್ಸ್ಯೇ ಚ .

ಸವಿಕಾರಾತ್ ಪ್ರಧಾನಾತ್ ತು ಮಹತ್ತ್ವ ಮಜಾಯತ .

ಮಹಾನಿತಿ ಯತಃ ಖ್ಯಾತಿಲೋಕಾನಾಂ ಜಾಯತೇ ಸದಾ ..

ಗುಣೇಭ್ಯಃ ಕ್ಷೋಭ್ಯಮಾಣೇಭ್ಯಸ್ತಯೋ ದೇವಾ ವಿಜ್ಞಿರೇ .

ಏಕಾ ಮೂರ್ತಿಸ್ತಯೋ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರಾಃ ..

ಇತಿ . ಅಣಿಮೇತ್ಯಾದಿಭಾವನಿದೇಶೋ ಧರ್ಮಧರ್ಮ್ಯಭೇದಾತ್ .

ಬ್ರಹ್ಮಶಂಕರಾಪೇಕ್ಷಯಾಽಪ್ಯಾದೌ ವಿಷ್ಣುರೂಪೇಣೈವ ಮಹಾನಾವಿರ್ಭವತೀತಿ

ವಿಷ್ಣುರೇವೇತ್ಯರ್ಥೋಕ್ತಂ . ಏಕಮೇವ ಮಹತ್ತ್ವ ಮಂಶತೋ

ರಜಸ್ತಮಃಸಂಭೇದೇನ ಪರಿಣತಂ ಸದ್ ವ್ಯಷ್ಟಿಜೀವಾನಾಮುಪಾಧಿರಧರ್ಮಾದಿಯುಕ್ತಂ

ಕ್ಷುದ್ರಮಪಿ ಭವತಿ . ಮಹದುಪರಾಗಾದ್ವಿಪರೀತಮಿತಿ ಸಾಂಖ್ಯಸೂತ್ರಾತ್ .

ಮಹತ್ತ್ವ ಸ್ಯ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನಾನಾಧಾರಣ್ಯೇನ ಚಾಧ್ಯವಸಾಯೋ ವೃತ್ತಿಃ .

ಮಹದಹಂಕಾರಮನಸ್ತಿತಯಾತ್ಮಕಸ್ಯಾಂತಃಕರಣಸ್ಯ ಮಹತ್ತ್ವಂ ಬೀಜಾವಸ್ಥೇತಿ .

ಅತ್ರ ಪ್ರಕೃತೇರ್ಮಹಾನ್ ಮಹತೋಽಹಂಕಾರ ಇತ್ಯಾದಿಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮೇ ಶಾಸ್ತ್ರಮೇವ

ಪ್ರಮಾಣಂ .

ಅನುಮಾನೇನ ಸಾಮಾನ್ಯತಃ ಕಾರ್ಯಾಣಾಂ ಸಕಾರಣಕತ್ವಮಾತ್ರಸಿದ್ಧೇಃ ನ ತು
ಸೃಷ್ಟೌ
ಭೂತಾದಿಕ್ರಮೋ ವಾಽನ್ತಃಕರಣಾದಿಕ್ರಮೋ ವೇತ್ಯೇಕತರವಧಾರಕಮನುಮಾನಂ
ಸಂಭವತಿ .

ಸೃಷ್ಟಲಿಂಗಾಭಾವಾತ್ . ಶ್ರುತಿಸ್ಮತ್ಯನುಗೃಹೀತಂ ಯಥಾಕಥಂಚಿಲ್ಲಿಂಗಂ ತು
ಮಹದಾದಿಕ್ರಮೇಽಸ್ತೀತಿ ಭಾಷ್ಯೇಽಸ್ಮಾಭಿಃ ಪ್ರದರ್ಶಿತಂ . ಮಹತ್ತತ್ತ್ವಂ ನಿರೂಪಿತಂ .
ಅಹಂಕಾರೋ ನಿರೂಪ್ಯತೇ . ಮಹತ್ತತ್ತ್ವಾದಹಂಕಾರ ಉತ್ಪದ್ಯತೇ . ಅಂಕುರಾತ್
ಶಾಖಾವತ್ .

ತಸ್ಯ ಚಾಭಿಮಾನವೃತ್ತಿಕತ್ವಾದಹಂಕಾರಸಂಜ್ಞಾ . ಕುಂಭಕಾರಸಂಜ್ಞಾವತ್ .

ತದೇವ ಲಕ್ಷಣಂ . ತಸ್ಯ ಚ ಪರ್ಯಾಯಾಃ ಕೌರ್ಮೇ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ .

ಅಹಂಕಾರೋಽಭಿಮಾನಂಚ ಕರ್ತಾ ಮಂತಾ ಚ ಸಂಸ್ಕೃತಃ .

ಆತ್ಮಾ ಚ ಪ್ರಕುಲೋ ಜೀವೋ ಯತಃ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರವೃತ್ತಯಃ ..

ಇತಿ . ಸ ಚಾಹಂಕಾರಸ್ತ್ರಿವಿಧತಯಾ ತ್ರಿವಿಧಕಾರ್ಯಹೇತುಃ . ತದುಕ್ತಂ ಕೌರ್ಮೇ .

ವೈಕಾರಿಕಸೈಜಸಶ್ಚ ಭೂತಾದಿಶ್ಚೈವ ತಾಮಸಃ .

ತ್ರಿವಿಧೋಽಯಮಹಂಕಾರೋ ಮಹತಃ ಸಂಬಭೂವ ಹ ..

ತೈಜಸಾದಿಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಸ್ಯುದೇವಾ ವೈಕಾರಿಕಾದ್ಧಶ .

ಏಕಾದಶಂ ಮನಶ್ಚಾತ್ರ ಸ್ವಗುಣೇನೋಭಯಾತ್ಮಕಂ ..

ಭೂತತನ್ಮಾತ್ರಸರ್ಗಸ್ತು ಭೂತಾದೇರಭವನ್ ಪ್ರಜಾಃ .

ಇತಿ . ವೈಕಾರಿಕಃ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಃ . ತೈಜಸೋ ರಾಜಸಃ . ಸ್ವಗುಣೇನಿಂದ್ರಿಯವೃತ್ತಿಷು

ಸಾಹಾಯ್ಯರೂಪೇಣೋತ್ಕರ್ಷೇಣ . ಉಭಯಾತ್ಮಕಂ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮೋಭಯೇಂದ್ರಿಯಾತ್ಮಕಂ

ಅನ್ಯತ್ರಮನಾ ಅಭೂವಂ ನಾಶ್ರೌಷಮಿತ್ಯಾದಿಶ್ಚುತ್ಯಾ ಮನಸೋ

ಜ್ಞಾನಕರ್ಮೋಭಯೇಂದ್ರಿಯಸಹಕಾರಿತ್ವಸಿದ್ಧೇರಿತಿ . ಏಕಾದಶೇಂದ್ರಿಯದೇವಾಶ್ಚ .

ದಿಗ್ವಾತಾರ್ಕಪ್ರಚೇತೋಶ್ಚಿವಕ್ಷೀಂದ್ರೋಪೇಂದ್ರಮಿತ್ರಕಾಃ .

ಚಂದ್ರಶ್ಚ

ಇತಿ . ಅಹಂಕಾರೋ ನಿರೂಪಿತಃ . ಇಂದ್ರಿಯಾದೀನಿ ನಿರೂಪ್ಯಂತೇ .

ಅಹಂಕಾರಾದಾದೌ ಮನ

ಉತ್ಪದ್ಯತೇ .

ಶಬ್ದರಾಗಾಚ್ಛೋತ್ರಮಸ್ಯ ಜಾಯತೇ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಃ .

ರೂಪರಾಗಾತ್ ತಥಾ ಚಕ್ಷುರ್ಘ್ರಾಣಂ ಗಂಧಜಿಘ್ರಾಕ್ಷಯಾ ..

ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಾದಾವಿದ್ರಿಯಾದೀನಾಂ ಮನೋವೃತ್ತಿರಾಗಾದಿಕಾರ್ಯತ್ವಶ್ರವಣಾ

ತತಶ್ಚಾಹಂಕಾರಾತ್ ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕಂ ದಶೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಾನಿ
ಚೋತ್ಪದ್ಯಂತೇ . ಇಂದ್ರಿಯತನ್ಮಾತ್ರಯೋಶ್ಚ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಭಾವಸ್ಯಾಭಾವಾತ್
ಕ್ರಮನಿಯಮೋ
ನಾಸ್ತಿ . ತತ್ರೇಂದ್ರಿಯೇಷು ನಾಸ್ಯವಾಂತರಕಾರ್ಯಕಾರಣಭಾವಃ ಪ್ರಮಾಣಾಭಾವಾತ್

ತನ್ಮಾತ್ರೇಷು ತ್ವಸ್ತಿ . ಸ ಯಥಾ . ಶಬ್ದತನ್ಮಾತ್ರಾದ್ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಕ್ರಮೇಣ
ಸ್ಪರ್ಶತನ್ಮಾತ್ರಂ ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶೋಭಯಗುಣಕಮೇವಂ ಕ್ರಮೇಣೈಕೈಕಗುಣವೃದ್ಧ್ಯಾ
ಪರತನ್ಮಾತ್ರತ್ರಯಂ ಪೂರ್ವಪೂರ್ವತನ್ಮಾತ್ರೇಭ್ಯ ಉತ್ಪದ್ಯತೇ ಪಾತಂಜಲಭಾಷ್ಯೇ
ತನ್ಮಾತ್ರೇಷು ಕ್ರಮೇಣೈಕೈಕಗುಣವೃದ್ಧಿವಚನಾತ್ . ತತಶ್ಚ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರೇಭ್ಯಃ
ಪಂಚಭೂತಾನಿ ಜಾಯಂತೇ . ತತ್ರಾಹಂಕಾರಾತ್ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಾಣಾಂ ತದ್ವಾರಾ
ಭೂತಾನಾಂ

ಚೋತ್ಪತ್ತೌ ಕ್ರಮಃ ಕೂರ್ಮವಿಷ್ಣ್ವಾದಿಪುರಾಣೇಷೂಕ್ತಃ . ಯಥಾ ಕೂರ್ಮೇ .
ಭೂತಾದಿಸ್ತು ವಿಕುರ್ವಾಣಃ ಶಬ್ದಮಾತ್ರಂ ಸಸರ್ಜ ಹ .

ಆಕಾಶಂ ಸುಷಿರಂ ತನ್ಮಾದುತ್ಪನ್ನಂ ಶಬ್ದಲಕ್ಷಣಂ ..

ಆಕಾಶಸ್ತು ವಿಕುರ್ವಾಣಃ ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರಂ ಸಸರ್ಜ ಹ .

ವಾಯುರುತ್ಪದ್ಯತೇ ತನ್ಮಾತ್ ತಸ್ಯ ಸ್ಪರ್ಶೋ ಗುಣೋ ಮತಃ ..

ಇತ್ಯಾದಿಕ್ರಮೇಣೇತಿ . ನನ್ವೇವಮಾಕಾಶಾದಿಭೂತಚತುಷ್ಟಯಸ್ಯಾಪಿ

ತತ್ತ್ವಾಂತರಾರಂಭಕತ್ವೇನ ಪ್ರಕೃತಿತ್ವಾಪತ್ತ್ಯಾ

ಕೇವಲವಿಕೃತಿತ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಷತಿರಿತಿ ಚೇನ್ನ . ಆಕಾಶಾದೀನಾಂ

ಸ್ಪರ್ಶಾದಿತನ್ಮಾತ್ರೇಷುಹಂಕಾರೋಪಷ್ಠಂಭಮಾತ್ರೇಣ ಕಾರಣತ್ವಸ್ಯ

ಪುರಾಣೇಷೂಕ್ತತ್ವಾದಿತಿ . ತದೇವಂ ತ್ರಯೋವಿಂಶತಿತತ್ತ್ವಾನಾಮುತ್ಪತ್ತಿರುಕ್ತಾ . ತತ್ರ

ಪಂಚಭೂತಾನಿ ವರ್ಜಯಿತ್ವಾಹಂಕಾರಂ ಚ ಬುದ್ಧೌ ಪ್ರವೇಶ್ಯ ಸಪ್ತದಶಕಂ

ಲಿಂಗಶರೀರಸಂಜ್ಞಂ ಭವತಿ ವಹ್ನೇರಿಂಧನವದಾತ್ಮನೋಽಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸ್ಥಾನತ್ವಾತ್ .

ತಚ್ಚ ಸರ್ವಪುರುಷಾಣಾಂ ಸರ್ಗಾದಾವುತ್ಪದ್ಯ ಪ್ರಾಕೃತಪ್ರಲಯಪರ್ಯಂತಂ ತಿಷ್ಠತಿ .

ತೇನೈವ ಚೇಹಲೋಕಪರಲೋಕಯೋಃ ಸಂಸರಣಂ ಜೀವಾನಾಂ ಭವತಿ . ಪ್ರಾಣಶ್ಚ

ಬುದ್ಧೇರೇವ ವೃತ್ತಿಭೇದ ಇತ್ಯತೋ ನ ಲಿಂಗಶರೀರಾತ್ ಪೃಥಜ್ಞ ನಿರ್ದಿಶ್ಯತೇ . ತಸ್ಯ

ಲಿಂಗಶರೀರಸ್ಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣಿ ಪಂಚಭೂತಾನ್ಯಾಶ್ರಯಶ್ಚಿತ್ರಾದಿವದಾಶ್ರಯಂ

ವಿನಾ ಪರಮಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ಯ ಲೋಕಾಂತರಗಮನಾಸಂಭವಾತ್ . ಇದಂ ಚ

ಲಿಂಗಶರೀರಮಾದೌ ಸ್ವಯಂಭುವ ಉಪಾಧಿಭೂತಮೇಕಮೇವ ಜಾಯತೇ .
ತಸ್ಯೈವ
ವಿರಾಡಾಖ್ಯವಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣಸ್ಥೂಲಶರೀರವತ್ . ತತಶ್ಚ ವ್ಯಷ್ಟಿಜೀವಾನಾಮುಪಾಧಿಭೂತಾನಿ
ವ್ಯಷ್ಟಿಲಿಂಗಶರೀರಾಣಿ ತದಂಶಭೂತಾನಿ ತತೋ ವಿಭಜ್ಯಂತೇ . ಪಿತುಲಿಂಗಶರೀರಾತ್
ಪುತ್ರಲಿಂಗಶರೀರವತ್ . ತದುಕ್ತಂ ಸೂತ್ರಕಾರೇಣ . ವ್ಯಕ್ತಿಭೇದಃ ಕರ್ಮವಿಶೇಷಾದಿತಿ

ಮನುನಾಪ್ಯುಕ್ತಂ .

ತೇಷಾಂ ತ್ವವಯವಾನ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾನ್ ಷಣ್ಣಾಮಪ್ಯಮಿತೌಜಸಾಂ .

ಸನ್ನಿವೇಶ್ಯಾತ್ಮಮಾತ್ರಾಸು ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ನಿರ್ಮಮೇ ..

ಇತಿ . ಷಣ್ಣಾಮಿತಿ ಷಡಿಂದ್ರಿಯಂ ಸಮಸ್ತಲಿಂಗಶರೀರೋಪಲಕ್ಷಕಂ .

ತಥಾ ಚ ಸ್ವಯಂಭೂಃ ಸ್ವಲಿಂಗಶರೀರಾವಯವಾನ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾನ್ ಅಲ್ಪಾನ್

ಆತ್ಮಮಾತ್ರಾಸು ಸ್ವಾಂಶಚೇತನೇಷು ಸಂಯೋಜ್ಯ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿನಃ ಸಸರ್ಜೇತ್ಯರ್ಥಃ

ಲಿಂಗಶರೀರಂ ನಿರೂಪಿತಂ . ಸ್ಥೂಲಶರೀರೋತ್ಪತ್ತಿರುಚ್ಯತೇ .

ದಶಗುಣಿತಮಹತ್ತತ್ತ್ವ ಮಧ್ಯೇಽಹಂಕಾರೋಽಹಂಕಾರಸ್ಯಾಪಿ ದಶಗುಣಿತಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ
ವ್ಯೋಮ ವ್ಯೋಮೋಽಪಿ ದಶಗುಣಿತಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ವಾಯುರ್ವಾಯೋರಪಿ
ದಶಗುಣಿತಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ

ತೇಜಃ ತೇಜಸೋಽಪಿ ದಶಗುಣಿತಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಜಲಂ ಜಲಸ್ಯಾಪಿ ದಶಗುಣಿತಸ್ಯ

ಮಧ್ಯೇ ಪೃಥಿವೀ ಸಮುತ್ಪದ್ಯತೇ . ಸೈವ ಸ್ಥೂಲಶರೀರಸ್ಯ ಬೀಜಂ . ತದೇವ ಚ

ಪೃಥಿವೀರೂಪಂ ಬೀಜಮಂಡರೂಪೇಣ ಪರಿಣಮತೇ . ತಸ್ಯಾಪಿ ದಶಗುಣಿತಸ್ಯಾಂಡರೂಪಸ್ಯ

ಪೃಥಿವ್ಯಾವರಣಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಚತುರ್ದಶಭುವನಾತ್ಮಕಂ ಸ್ವಯಂಭುವಂ ಸ್ಥೂಲಶರೀರಂ

ತತ್ಸಂಕಲ್ಪಾದೇವೋತ್ಪದ್ಯತೇ . ತೇನೈವ ಶರೀರೇಣ ಸ್ವಯಂಭೂರ್ನಾರಾಯಣ

ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ .

ತದುಕ್ತಂ ಮನುನಾ ಸ್ವಯಂಭುವಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯೈ .

ಸೋಽಭಿಧ್ಯಾಯ ಶರೀರಾತ್ ಸ್ವಾತ್ ಸಿಸೃಕ್ಷುವಿವಿಧಾಃ ಪ್ರಜಾಃ .

ಅಪ ಏವ ಸಸರ್ಜಾದೌ ತಾಸು ಬೀಜಮವಾಸೃಜತ್ ..

ತದಂಡಮಭವದ್ಧೈಮಂ ಸಹಸ್ರಾಂಶುಸಮಪ್ರಭಂ .

ತಸ್ಮಿನ್ ಜಜ್ಞೇ ಸ್ವಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ ..

ಸ ವೈ ಶರೀರೀ ಪ್ರಥಮಃ ಸ ವೈ ಪುರುಷ ಉಚ್ಯತೇ .

ಆದಿಕರ್ತಾ ಸ ಭೂತಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಗ್ರೇ ಸಮವರ್ತತ ..

ಆಪೇ ನಾರಾ ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಆಪೋ ವೈ ನರಸೂನವಃ .

ತಾ ಯದಸ್ಯಾಯನಂ ಪೂರ್ವಂ ತೇನ ನಾರಾಯಣಃ ಸ್ಮೃತಃ ..

ಇತ್ಯಾದಿನೇತಿ . ತತ ಏವ ಚಾದಿಪುರುಷಾತ್ ವ್ಯಷ್ಟಿಪುರುಷಾಣಾಂ ವಿಭಾಗಾದಂತೇ ಚ ತತ್ರೈವ ಲಯಾತ್ ಸ ಏವ ಚೈಕ ಆತ್ಮೇತಿ ಶ್ರುತಿಸ್ಮತ್ಯೋರ್ವ್ಯವಹ್ರಿಯತೇ . ಅತೋ ನ ವ್ಯವಹಾರಪರತಯಾ ನಾರಾಯಣ ಏವ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಾತ್ಮೇತಿ ಶ್ರುತಿಸ್ಮತ್ಯತಿವಿರೋಧ ಇತಿ .

ತತಶ್ಚ ಸ ನಾರಾಯಣೋ ವಿರಾಟ್ ಶರೀರೀ ಸ್ವನಾಭಿಕಮಲಕರ್ಣಿಕಾಸ್ಥಾನೀಯಸ್ಯ ಸುಮೇರೋರುಪರಿ ಚತುರ್ಮುಖಾಖ್ಯಸ್ವಯಂಭುವಂ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ತದ್ವಾ ರಾಸನ್ಯಾನಪಿ ವ್ಯಷ್ಟಿಶರೀರೀಣಃ ಸ್ಥಾವರಾಂತಾನ್ ಸಸರ್ಜ . ತಥಾ ಚ ಸ್ಮರ್ಯತೇ .

ತಚ್ಚರೀರಸಮುತ್ಪನ್ನೈಃ ಕಾರ್ಯೈಸ್ತೈಃ ಕರಣೈಃ ಸಹ .

ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಾಃ ಸಮಜಾಯಂತ ಗಾತ್ರೇಭ್ಯಸ್ತಸ್ಯ ಧೀಮತಃ ..

ಇತಿ . ಯತ್ತು ಶೇಷಶಾಯಿನೋ ನಾರಾಯಣಸ್ಯ

ನಾಭಿಕಮಲಶ್ರೋತ್ರಚಕ್ಷುರಾದಿಭ್ಯಶ್ಚತುರ್ಮುಖಸ್ಯಾವಿರ್ಭಾವಃ

ಶ್ರುಯತೇ ತದ್ವೈ ನಂದಿನಸರ್ಗೇಷ್ಟೇವ ಕಲ್ಪಭೇದೇನ ಮಂತವ್ಯಂ .

ದೈನಂದಿನಪ್ರಲಯೇಷ್ಟೇವ ಹಿ ನಾರಾಯಣಶರೀರೇ ಪ್ರವಿಶ್ಯೈಕೀಭೂಯ ಸುಪ್ತಾನಾಂ

ದೇವಾನಾಂ ಚತುರ್ಮುಖಾದಿಕ್ರಮೇಣಾವಿರ್ಭಾವಃ ಶೇಷಶಾಯಿನಃ ಸಕಾಶಾನ್ವಟತೇ ನ

ತ್ವಾದಿಸರ್ಗೇಷು . ದೈನಂದಿನಪ್ರಲಯ ಏವ ಲೀಲಾವಿಗ್ರಹೇಣ ಶಯನಾದಿತಿ . ತದೇವಂ

ಸಂಕ್ಷೇಪತಶ್ಚತುರ್ವಿಂಶತಿತತ್ತ್ವಾನಿ ತೇಷಾಂ ಸೃಷ್ಟಿರೂಪಂ ಪ್ರಯೋಜನಂ ಚೋಕ್ತಂ .

ತತ್ರ ಯದ್ಯಸ್ಮಾಜ್ಜಾಯತೇ ತಸ್ಯ ತದಾಪೂರಣೇನೈವ ಸ್ಥಿತಿಃ ತತಸ್ತಸ್ಯ ಸಂಹಾರೋಽಪಿ ತತ್ರೈವ ಭವತಿ .

ಯದ್ಯಸ್ಮಾಜ್ಜಾಯತೇ ತತ್ತ್ವಂ ತತ್ತತ್ರ ಪ್ರವಿಲೀಯತೇ .

ಲೀಯಂತೇ ಪ್ರತಿಲೋಮಾನಿ ಜಾಯಂತೇ ಚೋತ್ತರೋತ್ತರಂ ..

ಇತಿ ಭಾರತಾದಿಭ್ಯ ಇತಿ . ಏತೇ ಚ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರರೂಪಾಃ ಸ್ಥೂಲಾ ಏವ ಪರಿಣಾಮಾಶ್ಚತುರ್ವಿಂಶತಿತತ್ತ್ವಾನಾಂ ಕೂಟಸ್ಥಪುರುಷವಿವೇಕಾಯ ಪ್ರದರ್ಶಿತಾಃ .

ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ಅಪ್ಯನ್ಯೇ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಪರಿಣಾಮಾ ಏತೇಷಾಂ ಸ್ಮರ್ಯಂತೇ . ತಥಾ .

ನಿತ್ಯದಾ ಹ್ಯಂಗಭೂತಾನಿ ಭವಂತಿ ನ ಭವಂತಿ ಚ .

ಕಾಲೇನಾಲಕ್ಷ್ಯವೇಗೇನ ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ವಾತ್ತನ್ನ ದೃಶ್ಯತೇ ..

ಇತಿ . ಅತಶ್ಚ ಸರ್ವಂ ಜಡವಸ್ತು ಪರಮಾರ್ಥತಃ ಸರ್ವದೈವಾಸದುಚ್ಯತೇ .

ತತಶ್ಚ ತಸ್ಮಾದ್ವಿರಚ್ಯಾತ್ಮೈವ ಪರಮಾರ್ಥಸತ್ಯೋ ದುಃಖಭೀರುಭಿದ್ರವಷ್ಟವ್ಯಃ .

ತದುಕ್ತಮನುಗೀತಾಯಾಂ .

ಅವ್ಯಕ್ತಬೀಜಪ್ರಭವೋ ಬುಧಿಸ್ಕಂಧಮಯೋ ಮಹಾನ್ .

ಮಹಾಹಂಕಾರವಿಟಪ ಇಂದ್ರಿಯಾಂಕುರಕೋಟರಃ ..

ಮಹಾಭೂತಪ್ರಶಾಖಶ್ಚ ವಿಶೇಷಪ್ರತಿಶಾಖವಾನ್ .

ಸದಾಪರ್ಣಃ ಸದಾಪುಷ್ಪಃ ಶುಭಾಶುಭಫಲೋದಯಃ ..

ಆಜೀವಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮವೃತ್ತಃ ಸನಾತನಃ .

ಏತಜ್ಞಾತ್ವಾ ಚ ತತ್ತ್ವೇನ ಜ್ಞಾನೇನ ಪರಮಾಸಿನಾ ..

ಭಿತ್ವಾ ಚಾಕ್ಷರತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಜಹಾತಿ ಮೃತ್ಯುಜನ್ಮನೀ .

ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಜ್ಞಾನಭಿಕ್ಷುವಿರಚಿತೇ ಸಾಂಖ್ಯಸಾರೇ ವಿವೇಕಪ್ರತಿಯೋಗಿನಾಂ

ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದೀನಾಂ ಸ್ವರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದಃ .. *..

ಇತಿ ಸಾಂಖ್ಯಸಾರಸ್ಯ ಪೂರ್ವಭಾಗಃ ..

ಅಥೋತ್ತರಭಾಗಃ ..

ಪ್ರಥಮಃ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ ..

ಅಥ ಶಿಷ್ಯೈಃ ಸುಖೇನೈವ ಗ್ರಹೀತುಂ ಪದ್ಯಮಾಲಯಾ .

ವಿವೇಕಸ್ಯಾನುಯೋಗ್ಯಾತ್ಮಾ ಪುರುಷಾಖ್ಯೋ ನಿರೂಪ್ಯತೇ .. 1..

ತತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯತಃ ಸಿದ್ಧೋ ಜಾನೇಽಹಮಿತಿ ಧೀಬಲಾತ್ .

ದ್ರಷ್ಟಾಽತೋ ನಿತ್ಯವಿಭ್ವಾದಿಧರ್ಮೈರೇವ ಸ ಸಾಧ್ಯತೇ .. 2..

ಭೋಕ್ತಾ ನಿತ್ಯಸ್ತದರ್ಥತ್ವಾತ್ ತತ್ಕರ್ಮೋತ್ಪಾದಿತತ್ವತಃ .

ಮಹದಾದಿವಿಕಾರಾಣಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಮವಿಶೇಷತಃ .. 3..

ಅಪಿ ಚಾದೃಷ್ಟಸಂಸ್ಕಾರಾಧಾರತ್ವಾದ್ಭೀಜರೂಪತಃ .

ಧೀರನಾದಿರತೋಽಸ್ಯಾಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಾ ಭೋಕ್ತುರನಾದಿತಾ .. 4..

ಸ್ವಸ್ವಾಮಿಭಾವಾನಾದಿತ್ವಮೃತೇ ಭೋಕ್ತೃವ್ಯವಸ್ಥಿತೇಃ .

ಸ್ವಭಕ್ತವೃತ್ತಿಸಂಸ್ಕಾರವತ್ತ್ವಂ ಸ್ವತ್ವಂ ತು ಬುದ್ಧಿಷು .. 5..

ಸ್ವಾಮ್ಯಂ ಸ್ವನಿಷ್ಠಸಂಸ್ಕಾರಹೇತುವೃತ್ತೇಶ್ಚ ಭೋಕ್ತರಿ .

ಅತಶ್ಚ ಘಟತೇ ಸ್ವತ್ವನಾಶೇ ಕೈವಲ್ಯಮಾತ್ಮನಃ .. 6..

ಭೋಕ್ತುಶ್ಚಾನಾದಿಭಾವಸ್ಯ ವಿನಾಶೇ ಹೇತ್ವಸಂಭವಾತ್ .

ನ ನಾಶೋ ಭೋಕ್ತುರಸ್ತೀತಿ ಭೋಕ್ತಾ ನಿತ್ಯೋ ಹಿ ಸಿದ್ಧತಿ .. 7..

ಜನ್ಮೋ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶೋಽಸ್ಯ ನಿತ್ಯತ್ವೇ ತು ನ ಯುಜ್ಯತೇ .

ನ ಹ್ಯಪ್ರಕಾಶೇ ಕುತ್ರಾಪಿ ಪ್ರಕಾಶೋತ್ಪತ್ತಿರೀಕ್ಷ್ಯತೇ .. 8..

ಕಾರ್ಯೇ ಪ್ರಕಾಶಾಖ್ಯಗುಣೇಽವಯವಾನಾಂ ಹಿ ತದ್ಗುಣಃ .

ಕಾರಣಂ ತೇನ ನಾನಿತ್ಯಃ ಪ್ರಕಾಶೋ ನಿತ್ಯವಸ್ತುನಿ .. 9..

ಪ್ರಕಾಶಾಶ್ರಯಸಂಯೋಗಾತ್ ಪ್ರಕಾಶಭೂಮ ಇಂಧನೇ .
 ಆದರ್ಶೇ ಚಾವೃತೇರ್ಭಂಗಾತ್ ಪ್ರಕಾಶೋತ್ಪತ್ತಿವಿಭ್ರಮಃ .. 10..
 ತಸ್ಮಾನ್ನಿತ್ಯಾತ್ಮನೋ ಜ್ಞಾನಂ ನಿತ್ಯಂ ವಾಚ್ಯಂ ತಥಾ ಸತಿ .
 ಲಾಘವಾಜ್ಞಾನಮೇವಾತ್ಮಾ ನಿರಾಧಾರಃ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯತೇ .. 11..
 ಅನಾಶ್ರಿತತಯಾ ದ್ರವ್ಯಂ ಸಂಯೋಗಾದೇಶ್ಚ ತನ್ಮತಂ .
 ಅತೋ ಜ್ಞಾನೇಽಹಮಿತ್ಯಾದಿಬುದ್ಧಿರಪ್ಯುಪಪದ್ಯತೇ .. 12..
 ಪಿಂಡೇಽಹಂಧೀರ್ಹಿ ಮೂಢಾನಾಂ ಧ್ರುವೈವಾನಾದಿದೋಷತಃ .
 ಸಂಯೋಗಾತ್ತತ್ರ ಪಿಂಡೇ ತು ಜ್ಞಾನವತ್ತ್ವಮತಿಃ ಪ್ರಮಾ .. 13..
 ಸಂತು ವಾಽಽಧೇಯತಾಽಲ್ಪತ್ವಜನ್ಮನಾಶಾದಿಬುದ್ಧಯಃ .
 ಶ್ರೋತ್ರಸ್ಯ ನಭಸೀವಾರ್ಥಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಕೇ .. 14..
 ತಸ್ಮಾಲ್ಲಾಘವತರ್ಕೇಣ ಬಾಧಕಾಭಾವತಸ್ತಥಾ .
 ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಭಿಶ್ಚ ನಿತ್ಯಾತ್ಮಾ ಚಿದ್ರೂಪೇಣೈವ ಸಿದ್ಯತಿ .. 15..
 ತಜ್ಞಾನಂ ವಿಭು ನಿತ್ಯತ್ವಾದ್ಧೇಹವ್ಯಾಪಿತಯಾಽಪಿ ಚ .
 ಮಧ್ಯಕ್ಷೇ ನಾಶಿತಾ ಹಿ ಸ್ಯಾದಣುಕ್ಷೇ ವಾಽಲ್ಪದೇಶತಾ .. 16..
 ವಿಭುತ್ವೇಽಪಿ ಸ್ವಧೀವೃತ್ತೇರೇವ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಿರೀಕ್ಷಣಾತ್ .
 ನ ಸರ್ವತ್ರ ಸದಾ ಸರ್ವಭಾನಂ ಜ್ಞಾನೇ ಪ್ರಸಜ್ಯತೇ .. 17..
 ಅರ್ಥಭಾನಂ ಚಿತಾವರ್ಥಪ್ರತಿಬಿಂಬೋ ಮತೋ ಬುದ್ಧೈಃ .
 ವೃತ್ತೇರೇವ ಚಿತ್ತಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರತಿಬಿಂಬನಯೋಗ್ಯತಾ .. 18..
 ಅತೋಽಸಂಗೇಽಪಿ ಕೂಟಸ್ಥಚೈತನ್ಯೇ ವಿಭುನಿ ಧ್ರುವೇ .
 ವೃತ್ತಿದ್ವಾರಕಮೇವಾನ್ಯಭಾನಂ ಫಲಬಲಾನ್ ಮತಂ .. 19..
 ಅನ್ವಯವ್ಯತಿರೇಕಾಭ್ಯಾಂ ವೃತ್ತಿಜನ್ಯತಯಾಽಖಿಲಃ .
 ವೃತ್ತೈಕಾಧಿಕರಣ್ಯೇನ ಕಾಮಾದಿಧೀಷು ನಾತ್ಮಸು .. 20..
 ಅತೋಽನ್ತಃಸ್ವವಿಕಾರಾಣಾಂ ಸ್ವಸ್ವಬುದ್ಧಿಷ್ವವಸ್ಥಿತೇಃ .
 ಕೂಟಾಸ್ಥ ಏವ ಸರ್ವೋಽಪಿ ಚಿದಾಕಾಶಗಣಃ ಸಮಃ .. 21..
 ನಿತ್ಯಶುದ್ಧೋ ನಿತ್ಯಬುದ್ಧೋ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತೋ ನಿರಂಜನಃ .
 ಸ್ವಪ್ರಕಾಶೋ ನಿರಾಧಾರಃ ಪ್ರದೀಪಃ ಸರ್ವವಸ್ತುಷು .. 22..
 ನನ್ವೇವಮೇಕತೈವಾಸ್ತು ಲಾಘವಾದಾತ್ಮನಾಂ ಸ್ವವತ್ .
 ಧೀಷ್ಟೇವ ಸುಖದುಃಖಾದಿವೈಧರ್ಮ್ಯಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ ತತ್ .. 23..
 ಭೋಗಾಭೋಗಾದಿವೈಧರ್ಮ್ಯೇಣೈಕರೂಪೇಽಪಿ ಚಿದ್ಗಣೇ .
 ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಭ್ಯಾಮುಕ್ತೇನ ಭೇದಸಿದ್ಧೇಃ ಪರಸ್ಪರಂ .. 24..
 ಸುಖಾದಿಪ್ರತಿಬಿಂಬಾತ್ಮಾ ಭೋಗೋಽಪ್ಯಸ್ಯ ನ ವಸ್ತುತಃ .

ತಥಾಽಪ್ಯಸ್ಯ ಚಿತೌ ಭಾವಾಭಾವೌ ಸ್ಯಾತಾಂ ಹಿ ಭೇದಕೌ .. 25..
 ಔಪಾಧಿಕೌ ಯಥಾ ಶ್ಯಾಮರಾಗೌ ಸ್ಫಟಿಕಭೇದಕೌ .
 ಸ್ವದೃಷ್ಟಾಂತಶ್ಚ ವಿಷಮೋ ವೈಧರ್ಮ್ಯಾಸಿದ್ಧಿತೋಽಮ್ಬರೇ .. 26..
 ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಜ್ಞಾನಭಿಕ್ಷುವಿರಚಿತೇ ಸಾಂಖ್ಯಸಾರೇ ಪುರುಷಸ್ವರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದಃ .. *..

 ಅಥ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ ..
 ಅಥಾತ್ಮನಾತ್ಮವೈಧರ್ಮ್ಯೇ ಗುಣದೋಷಾತ್ಮಕೇ ತಯೋಃ .
 ವಕ್ಷ್ಯೇ ವಿಸ್ತಾರತೋ ಯೇನ ವಿವೇಕೋಽತಿಸ್ಫುಟೋ ಭವೇತ್ .. 1..
 ಸಾಮಾನ್ಯಾತ್ಮಘನಾಕಾಶೇ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯೇರಿತಶಕ್ತಿಭಿಃ .
 ಜಾಯತೇ ಲೀಯತೇ ಭೂತ್ವಾ ಭೂಯೋಽಯಂ ಜಗದಂಬುದಃ .. 2..
 ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕಶಕ್ತೀನಾಂ ಪರಿಣಾಮೈರತಶ್ಚಿತಿಃ .
 ಆಧಾರವಿಧಯಾ ವಿಶ್ವೋಪಾದಾನಮವಿಕಾರತಃ .. 3..
 ಯಥಾಽಽಧರತಯಾ ತೋಯಂ ಧರೋಪಾದಾನಮಿಷ್ಯತೇ .
 ಸ್ವಸ್ಥಪಾರ್ಥಿವತನ್ಮಾತ್ರದ್ವಾರೇಣೈವಂ ಚಿತಿರ್ಮತಾ .. 4..
 ಅತೋ ಜಗದುಪಾದಾನಮಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಾವಿಕಾರತಃ .
 ಕೂಟಸ್ಥನಿತ್ಯಪರ್ಯಾಯಪರಮಾರ್ಥಸದುಚ್ಯತೇ .. 5..
 ಸ್ವಾರ್ಥತ್ವಾತ್ ಸ್ವಾನುಭೂತ್ಯಾ ಚ ಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್ ಪರಮಾರ್ಥಸತ್ .
 ಸ್ವತಃ ಸ್ಥಿತ್ಯಾ ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧ್ಯಾ ಲೋಕೈಃ ಸನ್ನಿತಿ ಹೀರ್ಯತೇ .. 6..
 ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವಿಕಾರೇಣ ತೈಸೈ ರೂಪೈರಪಾಯತಃ .
 ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿರಸತ್ ಸರ್ವೋ ಜಡಾರ್ಥೋಽಬ್ಧೌ ತರಂಗವತ್ .. 7..
 ಯತ್ತು ಕಾಲಾಂತರೇಣಾಪಿ ನಾನ್ಯಸಂಜ್ಞಾಮುಪೈತಿ ವೈ .
 ಪರಿಣಾಮಾದಿಸಂಭೂತಾಂ ತದ್ವಸ್ತಿತ್ವಾನ್ಯಾದಿಕಸ್ಮತೇಃ .. 8..
 ಪರಾರ್ಥಾಧೀನಸತ್ತ್ವಾಚ್ಚ ಪರದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಚ ಸಿದ್ಧಿತಃ .
 ಪರತಃ ಸನ್ಮಸನ್ನೇವ ತತ್ಪರಾಪೇಕ್ಷಯಾ ಮತಃ .. 9..
 ಸತೋಽಸ್ತಿತ್ವಂ ತು ನಾಸತ್ತಾ ನಾಸ್ತಿತ್ವೇ ಸತ್ಯತಾ ಕುತಃ .
 ಇತಿ ಗಾರುಡತಶ್ಚೈವಂ ಸದಸತ್ತ್ವವ್ಯವಸ್ಥಿತೇಃ .. 10..
 ಅತೋ ನ ಸನ್ನಾಸದಿದಂ ಜಗತ್ ಸದಸದಾತ್ಮಕಂ .
 ಅಸದ್ವಿಷಯಕತ್ವಾಚ್ಚ ತಸ್ಯ ಧೀಸ್ತಾತ್ವಿ ಕೋ ಭ್ರಮಃ .. 11..
 ಜಗದ್ವೈಕ್ಷಸ್ಯ ಚೈತನ್ಯಂ ಸಾರೋಽಸಾರಸ್ತಥೇತರತ್ .
 ಪ್ರಪಂಚಸ್ಯ ಸ್ಥಿರಾಂಬೋ ಹಿ ಚಿತಿರೇವಾವಿಕಾರತಃ .. 12..
 ತದನ್ಯದಖಿಲಂ ತುಚ್ಛಮಸಾರತ್ವಾದುದೀರ್ಯತೇ .

ತಥಾಽನ್ಯತಮಸಚ್ಚಾಪಿ ತದಪೇಕ್ಷಾಸ್ಥಿರತ್ವತಃ .. 13..
 ಏವಂವಿದ್ಧೈವಾತ್ಮನತ್ತಾ ಅನ್ಯಾಸತ್ತಾ ಚ ದರ್ಶಿತಾ .
 ವಾಸಿಷ್ಠಾದೌ ವಿಸ್ತರತೋ ಯಥಾ ಲೇಶಾತ್ಪದುಚ್ಯತೇ .. 14..
 ಸ್ವಪ್ನೋ ಜಾಗ್ರತ್ಯನದ್ರೂಪಃ ಸ್ವಪ್ನೇ ಜಾಗ್ರದಸದ್ವಪುಃ .
 ಮೃತಿರ್ಜನ್ಮನ್ಯನದ್ರೂಪಾ ಮೃತೌ ಜನ್ಮಾಪ್ಯನನ್ಮಯಂ .. 15..
 ಜಗನ್ಮಯೀ ಭ್ರಾಂತಿರಿತಿ ನ ಕದಾಪಿ ನ ವಿದ್ಯತೇ .
 ವಿದ್ಯತೇ ನ ಕದಾಚಿಚ್ಚ ಜಲಬುದ್ಬದವತ್ ಸ್ಥಿತಂ .. 16..
 ಆತ್ಮೈವಾಸ್ತಿ ಪರಂ ಸತ್ಯಂ ನಾನ್ಯಾಃ ಸಂಸಾರದ್ವಷ್ಟಯಃ .
 ಶುಕ್ತಿಕಾರಜತಂ ಯದ್ವದ್ಯಥಾ ಮರುಮರೀಚಿಕಾ .. 17..
 ಅಸ್ತಿ ಸರ್ವಗತಂ ಶಾಂತಂ ಪರಮಾತ್ಮಘನಂ ಶುಚಿ .
 ಅಚಿಂತ್ಯಚಿನ್ಮಾತ್ರವಪುಃ ಪರಮಾಕಾಶಮಾತತಂ .. 18..
 ತತ್ಸರ್ವಗಂ ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ಸರ್ವಂ ಸರ್ವಾತ್ಮಕಂ ಸ್ವಯಂ .
 ಯತ್ರ ಯತ್ರ ಯಥೋದೇತಿ ಯಥಾಽಽಸ್ತೇ ತತ್ರ ತತ್ರ ವೈ .. 19..
 ಆವಿರ್ಭಾವತಿರೋಭಾವಮಯಾಸ್ತಿ ಭುವನೋರ್ಮಯಃ .
 ಸ್ಫುರಂತ್ಯತಿತತೇ ಯಸ್ಮಿನ್ ಮರಾವಿವ ಮರೀಚಯಃ .. 20..
 ಅಸತೇವ ಸತೀ ತೋಯನದ್ಯೇವ ಲಹರೀ ಚಲಾ .
 ಮನಸೇವೇಂದ್ರಜಾಲಶ್ರೀರ್ಜಾಗತೀ ಪ್ರವಿತನ್ಯತೇ .. 21..
 ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ತನ್ಯತೇ ವಿಶ್ವಂ ಮನಸೈವ ಸ್ವಯಂಭುವಾ .
 ಮನೋಮಯಮತೋ ವಿಶ್ವಂ ಯನ್ನಾಮ ಪರಿದೃಶ್ಯತೇ .. 22..
 ಯೋ ಹ್ಯಶುದ್ಧಮತಿಮೂಢೋ ರೂಢೋ ನ ವಿತತೇ ಪದೇ .
 ವಜ್ರನಾರಮಿದಂ ತಸ್ಯ ಜಗದಸ್ಯನದೇವ ಸತ್ .. 23..
 ಅವ್ಯುತ್ಪನ್ನಸ್ಯ ಕನಕೇ ಕಾನಕೇ ಕಟಕೇ ಯಥಾ .
 ಕಟಕಜ್ಜಪ್ತಿರೇವಾಸ್ತಿ ನ ಮನಾಗಪಿ ಹೇಮಧೀಃ .. 24..
 ತಥಾಽಜ್ಜಸ್ಯ ಪುರಾಗಾರನಗನಾಗೇಂದ್ರಭಾಸುರಾ .
 ಇಯಂ ದೃಶ್ಯದೃಗೇವಾಸ್ತಿ ನ ತ್ವನ್ಯಾ ಪರಮಾರ್ಥದೃಕ್ .. 25..
 ಇತ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯೈರ್ವಾಸಿಷ್ಟೇ ನಾತ್ಯಂತಾಸತ್ಯತೋದಿತಾ .
 ಜಗತೋಽಪರವಾಕ್ಯೈರ್ಹಿ ಸತ್ಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರಾಕೃತಂ ಮತಂ .. 26..
 ನಾಮರೂಪವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಂ ಯಸ್ಮಿನ್ ಸಂತಿಷ್ಠತೇ ಜಗತ್ .
 ತಮಾಹುಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಕೇಚಿನ್ ಮಾಯಾಮೇಕೇಽಪರೇ ತ್ವಣೂನ್ .. 27..
 ಸುಷುಪ್ತಾವಸ್ಥಯಾ ಚಕ್ರಪದ್ಮರೇಖಾಶಿಲೋದರೇ .
 ಯಥಾ ಸ್ಥಿತಾ ಚಿತೇರಂತಸ್ತಥೇಯಂ ಜಗದಾವಲೀ .. 28..
 ಪ್ರಕೃತಿವ್ರತತಿವ್ಯೋಮ್ನಿ ಜಾತಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಸತ್ಪಲಾ .

ಇತ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯೈಃ ಸಾಂಖ್ಯೀಯಸತ್ಕಾರ್ಯಾದ್ಯುಪವರ್ಣನಾತ್ .. 29..
 ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಜ್ಞಾನಭಿಕ್ಷುವಿರಚಿತೇ ಸಾಂಖ್ಯಸಾರೇ ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮನೋಃ
 ಸತ್ಯತ್ವಾಸತ್ಯತ್ವವೈಧರ್ಮ್ಯಪರಿಚ್ಛೇದಃ .. *..

ಅಥ ತೃತೀಯಃ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ ..

ತದೇವಾತ್ಮನಃ ಸತ್ತಾ ದರ್ಶಿತಾನ್ಯವಿಲಕ್ಷಣಾ .

ಅಥ ಚಿದ್ರೂಪತಾಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಬುದ್ಧಿವೃತ್ತಿವಿಲಕ್ಷಣಾಂ .. 1..

ಅನುಭೂತಿಶ್ಚಿತಿಬೋಧೋ ವೇದನಂ ಚೋಚ್ಯತೇ ಪುಮಾನ್ .

ವೇದ್ಯಂ ಜಠಂ ತಮೋಽಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಧಾನಾದಿಕಮುಚ್ಯತೇ .. 2..

ವೇದನಂ ವೇದ್ಯಸಂಬಂಧಾದೇವ ವೇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ .

ಯಥಾ ಪ್ರಕಾಶ್ಯಸಂಬಂಧಾತ್ ಪ್ರಕಾಶೋಽಪಿ ಪ್ರಕಾಶಕಃ .. 3..

ಯಥಾ ವಾಽಧೋಪರಾಗೇಣ ಭಾನಮರ್ಥಸ್ಯ ಭಾಸಕಂ .

ಏವಂ ವೇದ್ಯೋಪರಕ್ತಸ್ಯಾಸ್ವಾಂಶಸ್ಯಾಧಾರತಾಂಶಿನಿ .. 4..

ಅಸಂಗಾಯಾಂ ಚಿತೌ ವೇದ್ಯೋಪರಾಗೋಽಯಂ ನ ಧೀಷ್ಟಿವ .

ಕಿಂತು ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಾರತೋ ವಾ ಚಿತಿ ತತ್ಪ್ರತಿಬಿಂಬನಂ .. 5..

ಬಾಹ್ಯಂ ವೃತ್ತಾಖ್ಯಕರಣಾಭಾವಾದನುಪರಾಗತಃ .

ಚಿತ್ಸಿಂಧವೇಕ್ಷತೇ ಚೇತ್ಯಂ ವಿಭುತ್ವೇಽಪಿ ಚ ಸರ್ವತಃ .. 6..

ತಥಾ ಚಿದಪಿ ವೃತ್ತಾಖ್ಯಕರಣಾಭಾವತೋಽರ್ಥವತ್ .

ಸ್ವಗೋಚರಾಂ ವೃತ್ತಿಮೃತೇ ತಿಷ್ಠತ್ಯಜ್ಞಾತಸತ್ತಯಾ .. 7..

ತದೇವಂ ಚಿನ್ನಿರಾಕಾರಾ ಪ್ರಕಾಶಾಕಾಶರೂಪಿಣೀ .

ತಿಷ್ಠತ್ಯವ್ಯಕ್ತರೂಪಾ ಚ ಮೋಕ್ಷಾದೌ ವೃತ್ತ್ಯಭಾವತಃ .. 8..

ಬುದ್ಧಿವೃತ್ತಿಸ್ತು ಸಾಕಾರಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾ ಚ ದೀಪವತ್ .

ವ್ಯಕ್ತಾ ಚ ಸರ್ವದಾ ತದ್ವದಸಂಖ್ಯಾ ಕ್ಷಣಭಂಗುರಾ .. 9..

ಜಠಾ ಚ ಪರದೃಶ್ಯತ್ವಾದ್ಭಟದೀಪಾದಿವನ್ ಮತಾ .

ವೃತ್ತೇಃ ಪ್ರಕಾಶತಾ ತ್ವರ್ಧಾಕಾರತ್ವಾದಕ್ಷತ್ರೈವ ಹಿ .. 10..

ಯಥಾಽಸ್ಯಾಕಾರತಾರ್ಹತ್ವಾದಾದರ್ಶಸ್ತತ್ಪ್ರಕಾಶಕಃ .

ಸರ್ವಾಕಾರತ್ವಯೋಗ್ಯತ್ವಾತ್ ಸೈವಂ ಸರ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾ .. 11..

ನ ಪುನರ್ವೃತ್ತಿದ್ರಷ್ಟೃತ್ವಂ ಚಿತಸ್ತದ್ಭಿನ್ನದ್ರಷ್ಟೃತಾ .

ವೃತ್ತೇರ್ಯತೋ ಗೌರವಂ ಸ್ಯಾದ್ವಯೋರ್ಜ್ಞಾತೃತ್ವಕಲ್ಪನೇ .. 12..

ಬುದ್ಧ್ಯಾರೂಢಂ ತ್ವನ್ಯವಸ್ತು ತದ್ವಾರಾ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತಂ .

ಪಶ್ಯತ್ಯನುಭವೋ ನಾನೋ ದ್ರಷ್ಟಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ದಿಕೋಽಖಿಲಃ .. 13..

ಇತ್ಯೇವಂ ಬುದ್ಧಿವೃತ್ತಿಭ್ಯೋ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಂ ಚಿತೀರಿತಂ .
 ಚಿದಚಿತ್ವಾ ಖ್ಯವೈಧರ್ಮ್ಯಂ ದೇಹಾದಿಭ್ಯಃ ಸ್ಫುಟಂತ್ವಿದಂ .. 14..
 ಅನ್ಯೋನ್ಯಪ್ರತಿಬಿಂಬೇನ ಸಾರೂಪ್ಯಾದ್ವೈತಿಬೋಧಯೋಃ .
 ಬೋಧವ್ಯವಹೃತಿವೃತ್ತೌ ಲೋಹೇಽಗ್ನಿವ್ಯವಹಾರವತ್ .. 15..
 ನೈವಾಲ್ಪಬುದ್ಧ್ಯಾ ಶಕ್ಯೋಽಯಂ ವಿವೇಕೋ ವೃತ್ತಿಬೋಧಯೋಃ .
 ತಾರ್ಕಿಕಾ ಯತ್ರ ಸಮೂಢಾಃ ಸಾಂಖ್ಯಾನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠತಾ ಯತಃ .. 16..
 ವಿಜ್ಞಾನವಾದಿನೋ ಬೌದ್ಧಾ ವೃತ್ತಿಬೋಧಾವಿವೇಕತಃ .
 ಜ್ಞಾತಾತ್ಮತ್ವಶ್ರುತೌ ಮೂಢಾ ಮೇನಿರೇ ಕ್ಷಣಿಕಾಂ ಚಿತಿಂ .. 17..
 ಸತ್ತ್ವಪುಂಸೋ ವಿವೇಕೋಽಯಂ ವೃತ್ತಿತದ್ಬೋಧರೂಪಯೋಃ .
 ನಾಶಕ್ಯಃ ಸುಧಿಯಾಂ ಯದ್ವದ್ಧಂಸಾನಾಂ ಕ್ಷೀರನೀರಯೋಃ .. 18..
 ಏತದಂತಶ್ಚ ಸಂಸಾರೋ ಮೋಕ್ಷಾಸ್ತತ್ತ್ವೈವ ಸಂಸ್ಥಿತಃ .
 ಯದ್ವೃತ್ತಿಭ್ಯೋ ವಿವೇಕೇನ ತದ್ಬೋಧಸ್ಯಾವಧಾರಣಂ .. 19..
 ಸರ್ವೋಽಪ್ಯನುಭವಂ ವೇದ ನ ಕಶ್ಚಿದಪಿ ವೇದತಾಂ .
 ವಿವೇಕಮಾತ್ರಮಸ್ಮಿನ್ ಹಿ ಭಾಸಮಾನೇಽಪ್ಯಪೇಕ್ಷತೇ .. 20..
 ಆತ್ಮಾ ವಿವೇಕ್ತುಂ ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥೇ ನ ಶಕ್ಯೋ ವೃತ್ತಿಮಿಶ್ರಣಾತ್ .
 ಅತೋ ವೃತ್ತೌ ವಿವೇಕವ್ಯೋ ವೃತ್ತಿಬೋಧತಯೈವ ಸಃ .. 21..
 ಯಥಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ವಿವೇಕಾರ್ಹೋ ನಾಗ್ನಿರಂಗಾರಮಿಶ್ರಣಾತ್ .
 ಸೋಽಜ್ಞಾರೇ ತು ವಿವೇಕಾರ್ಹೋ ಕಾಷ್ಠದಗ್ಧೃತಯಾ ಸ್ಫುಟಂ .. 22..
 ಅತಏವ ಶ್ರುತೌ ಸ್ವಪ್ನೇ ದೃಶ್ಯವೃತ್ತಿವಿವೇಕತಃ .
 ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿಃಸ್ವರೂಪೇಣ ತಸ್ಯಾ ದ್ರಷ್ಟಾ ಪ್ರದರ್ಶಿತಃ .. 23..
 ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪ್ರಕಾಶೋ ಯೋ ಯಸ್ಯ ನ ತದ್ಭಿನ್ನೋ ಮತೋ ಬುದ್ಧಿಃ .
 ಘಟಾದಿಭ್ಯೋ ಯಥಾಽಽಲೋಕ ಆಲೋಕಾಚ್ಚಾಪಿ ವೃತ್ತಯಃ .. 24..
 ವೃತ್ತೇಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪ್ರಕಾಶತ್ವಾದತೋಽನುಭವರೂಪಕಃ .
 ವೃತ್ತಿಭ್ಯೋ ಭಿನ್ನ ಆತ್ಮೇತಿ ಶೀಘ್ರೋ ಮಾರ್ಗಃ ಸ್ವದರ್ಶನೇ .. 25..
 ಏವಮಾದಿಪ್ರಕಾರೇಣ ಬುದ್ಧಿಸತ್ತ್ವ ಪ್ರಕಾಶತಃ .
 ವಿಲಕ್ಷಣತಯಾ ಸಿದ್ಧಶ್ಚಿತ್ತೈಕಾಶೋಽಸ್ಯ ಭಾಸಕಃ .. 26..
 ಸ್ವಪ್ನದೇಹಾದಿದೃಷ್ಟಾಂತ್ಯೈಸ್ತಸ್ಮಾಚ್ಛುತ್ಯಾದಿದರ್ಶಿತೈಃ .
 ಜಾಗ್ರದ್ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೇಭ್ಯಶ್ಚಿತ್ತಿರ್ಭಿನ್ನತಯಾ ಮತಾ .. 27..
 ಸ್ವಪ್ನೇ ದೇಹಾದಿಕಂ ಸರ್ವಂ ಚಿದ್ಭಿನ್ನಂ ಚಿತಿ ಭಾಸತೇ .
 ಜಾಗ್ರತ್ಯೇವಂ ವಿಶೇಷಸ್ತು ಯದ್ಬಾಹ್ಯಮಪಿ ಭಾಸತೇ .. 28..
 ಸ್ವಪ್ನೇ ಮನೋಮಯತ್ವಾಚ್ಚ ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಚಿದ್ವಿಷಯೋಽಖಿಲಂ .

ಕರಣದ್ವಾರತೋ ಬಾಹ್ಯಂ ಚಿತೋ ಜಾಗ್ರತಿ ಗೋಚರಃ .. 29..
 ಸರ್ವಂ ದೇಹಾದಿಕಂ ಸ್ವಪ್ನಜಾಗ್ರತೋರೇಕರೂಪತಃ .
 ಭಾತಿ ಚಿದ್ವ್ಯೋಮ್ನಿ ನಾತ್ರಾರ್ಥಬಾಹ್ಯಾಂತರ್ಭೇದತೋ ಭಿದಾ .. 30..
 ಚಿದ್ವ್ಯೋಮ್ನಿ ವಾಸನಾತೋ ಧೀಃ ಪ್ರಮಾಣಾದ್ವಾರ್ಥರೂಪಿಣೀ .
 ತತಶ್ಚಿತೋಽರ್ಥಭಾನಂ ಯತ್ ತತ್ ಸಮಂ ಸ್ವಪ್ನಜಾಗ್ರತೋಃ .. 31..
 ತದಿದಂ ಸ್ವಾನುಭೂತ್ಯೈವ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ನ ಪರೋಕ್ಷತಃ .
 ಸ್ವಪ್ನದೃಷ್ಟಾಂತಸದೃಶೋ ನೋಪಾಯೋಽಸ್ವಾತ್ಮದರ್ಶನೇ .. 32..
 ಸುಷುಪ್ತೌ ಹಿ ಯಥಾ ಸ್ವಪ್ನೇ ಸ್ವಾತ್ಮನೈವೇಕ್ಷತೇಽಖಿಲಂ .
 ಆತ್ಮಾನಂ ಚೈಕದೇಶಸ್ಥಂ ಮನ್ಯತೇ ಜಾಗರೇ ತಥಾ .. 33..
 ಸುಷುಪ್ತಿರಾತ್ಮನಸ್ತತ್ತ್ವಂ ಸ್ವರೂಪಾವಸ್ಥಿತೇಸ್ತದಾ .
 ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನೌ ಮಾಯಿಕೌ ತು ಮೃಷಾಸಾರೂಪ್ಯತೋ ಧಿಯಾ .. 34..
 ಬುದ್ಧೇಃ ಸುಷುಪ್ತಿಸ್ತಮಸಾಽಽವರಣಂ ತದ್ವಿಲಕ್ಷಣಾ .
 ಚಿತೇಃ ಸುಷುಪ್ತಿವೃತ್ತಾಖ್ಯಾದೃಶ್ಯಾವರಣಶೂನ್ಯತಾ .. 35..
 ಪೂರ್ಣಃ ಕೂಟಸ್ಥನಿತ್ಯಶ್ಚ ಸ್ವಸ್ವಧೀಮಾತ್ರವೃತ್ತಿದೃಕ್ .
 ವೃತ್ತಾಖ್ಯಾದೃಶ್ಯವಿರಹಾತ್ ಸರ್ವದಾ ನೇಕ್ಷತೇ ಪುಮಾನ್ .. 36..
 ವೃತ್ತಿದೇಶೇ ಯಥಾ ಬೋಧಸ್ತಥಾ ಸರ್ವತ್ರ ಸರ್ವದಾ .
 ವೃಥೈವ ತಪ್ಯತೇ ಮೂಢೈರ್ವ್ಯಯನಾಶಾದಿನಾಽಽತ್ಮನಃ .. 37..
 ದುಃಖಭೋಗಮಹಾರೋಗನಿದಾನಂ ದೇಹಗೇಹಿನೀ .
 ಬುದ್ಧಿರ್ನ ತ್ಯಜ್ಯತೇ ಮೂಢೈರ್ಮಹಾನಿದ್ಯಾಸುಖಂ ಯತಃ .. 38..
 ಅನಾದಿಬುದ್ಧಿಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಂ ವಿವೇಕಸ್ಯಜ್ಯತೇ ನ ಚೇತ್ .
 ನ ಮೋಕ್ಷೋ ಬಾಹ್ಯಸನ್ನ್ಯಾಸಾದಿಹಾಮುತ್ರಾಸುಖಂ ಪರಂ .. 39..
 ಸಮಚಿನ್ಮಾತ್ರರೂಪೇಷು ಸ್ವಪರಾತ್ಮಸು ಸರ್ವದಾ .
 ಬುದ್ಧಿಮಾತ್ರವಿವೇಕೇನ ಸ್ವಪರಾದಿಭಿದಾ ಮೃಷಾ .. 40..
 ಚಿನ್ಮಾತ್ರೇ ನಿರ್ಗುಣೇ ಸ್ವಾಮಿನ್ಯಾರೋಪ್ಯೈವಾತ್ಮಕರ್ತೃತಾಂ .
 ಸ್ವಾಮ್ಯವಜ್ಞಾಪರಾರ್ಥೇನ ವಧ್ಯತೇ ಧೀಃ ಸ್ವಕರ್ಮಭಿಃ .. 41..
 ಸಾದ್ವೀ ತು ಧೀಃ ಪತಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯಾಥಾತಥ್ಯೇನ ತತ್ಪರಾ .
 ಇಹಾನಂದಮಯೀ ಚಾಂತೇ ಪತಿದೇಹೇ ಲಯಂ ವ್ರಜೇತ್ .. 42..
 ನಾಹಂ ಕರ್ತಾ ಸುಖೀ ದುಃಖೀ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಾಕಾಶರೂಪಕಃ .
 ಏವಂ ನಾಥಂ ಚಿಂತಯಂತೀ ನ ಪತ್ಯುದುಃಖಭೋಗದಾ .. 43..
 ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಜ್ಞಾನಭಿಕ್ಷುವಿರಚಿತೇ ಸಾಂಖ್ಯಸಾರೇ
 ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮನೋಶ್ಚಿದಚಿತ್ತ್ವವೈಧರ್ಮ್ಯಪರಿಚ್ಛೇದಃ .. *..

ಅಥ ಚತುರ್ಥಃ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ ..
 ಇತ್ಯೇವಮಾತ್ಮನಃ ಪ್ರೋಕ್ಷೋ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ದಿಭ್ಯೋ ವಿಲಕ್ಷಣಃ .
 ಚಿತ್ರಕಾಶೋಽಧುನಾಽಽನಂದರೂಪತಾ ವಕ್ಷ್ಯತೇ ತಥಾ .. 1..
 ದುಃಖಂ ಕಾಮಸುಖಾಪೇಕ್ಷಾ ಸುಖಂ ದುಃಖಸುಖಾತ್ಮಯಃ .
 ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಃ ಸುಖಾತ್ಮತ್ವಂ ನಿತ್ಯನಿರ್ದುಃಖತಾಽಽತ್ಮನಃ .. 2..
 ಪರಿಭಾಷಾಬಲಾದ್ರೂಢಿಬಾಧಃ ಸರ್ವತ್ರ ಸಮ್ಮತಃ .
 ಅನ್ಯಥಾ ಪರಿಭಾಷೇಯಂ ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರೇ ಭವೇದ್ವೈಥಾ .. 3..
 ಯದ್ವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾದೇನ ಪರಮಪ್ರಿಯತಾಪ್ತಯೇ .
 ರೂಪಿಕಾ ಸುಖಗೀಃ ಪುಂಸಿ ವಿಭುತ್ವಾಪ್ತ್ಯೈ ಸ್ವಶಬ್ದವತ್ .. 4..
 ನಾನಂದಂ ನ ನಿರಾನಂದಮಿತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಭಿಃ ಸ್ಫುಟಂ .
 ಆತ್ಮನ್ಯಾನಂದರೂಪತ್ವನಿಷೇಧಾದ್ಯುಕ್ತಿಸಂಯುತಾತ್ .. 5..
 ಉಪಾಸಾದ್ಯರ್ಥಶೂನ್ಯತ್ವಾನೇತಿ ನೇತಿ ಶ್ರುತೇಸ್ತಥಾ .
 ನಿಷೇಧವಾಕ್ಯಂ ಬಲವದ್ವಿಧಿವಾಕ್ಯಾದಿತಿ ಸ್ಥಿತಿಃ .. 6..
 ನಿರ್ನಿರಾನಂದಮಿತಿ ಚ ಸ್ವೋಪಾಧ್ಯಾನಂದಭೋಕ್ತೃತಾಂ .
 ಸ್ವಾಮಿತ್ವರೂಪಿಣೀಂ ವಕ್ತಿ ನ ನಿರ್ಧನ ಇತೀವ ಹಿ .. 7..
 ಪ್ರೇಯೋಽನ್ಯಸ್ಮಾಚ್ಚ ಸರ್ವಸ್ಮಾದಿತಿ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಸುಖಾದಪಿ .
 ಉಕ್ತ ಆತ್ಮಾ ಪ್ರಿಯಸ್ತಸ್ಯ ಸುಖತ್ವೋಕ್ತಿಶ್ಚ ನೋಚಿತಾ .. 8..
 ಆನಂದಾದ್ಯಾಃ ಪ್ರಧಾನಸ್ಯ ಇತಿ ವೇದಾಂತಸೂತ್ರತಃ .
 ವೇದಾಂತೇಽಪಿ ನ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಆತ್ಮನಃ ಸುಖರೂಪತಾ .. 9..
 ವಿಸ್ತಾರಾಧ್ಯಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾಭಾಷ್ಯೇಽಸ್ಮಾಭಿಃ ಪರೀಕ್ಷಿತಂ .
 ಚಿತೇರಸುಖರೂಪತ್ವಂ ಪ್ರೇಮಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಯತೇಽಧುನಾ .. 10..
 ಮಾ ನ ಭೂವಮಹಂ ಶಶ್ವದ್ಭೂಯಾಸಮಿತಿ ರೂಪಕಃ .
 ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತೋಽನುರಾಗೋ ಯಃ ಸ ಪ್ರೇಮಾ ಪರಮಶ್ಚಿತಿ .. 11..
 ಅನ್ಯಾಶೇಷತಯಾ ಬುದ್ಧೇಃ ಸ್ನೇಹೋಽಯಂ ನ ಸುಖೇಷ್ಟಪಿ .
 ಅತಃ ಪ್ರಿಯತಮಃ ಸ್ವಾತ್ಮಾ ನಾನೋಽತೋ ಹ್ಯಧಿಕಃ ಪ್ರಿಯಃ .. 12..
 ಆತ್ಮತ್ವೇನಾತ್ಮನಿ ಪ್ರೇಮಾ ನ ಸುಖತ್ವಾದ್ಯಪೇಕ್ಷತೇ .
 ಅಹಂ ಸ್ಯಾಮಿತಿ ಚೇದ್ಯಸ್ಮಾತ್ ಸುಖಂ ಸ್ಯಾಮಿತಿ ನೇಷ್ಯತೇ .. 13..
 ತಥಾ ಚ ಸುಖತಾದುಃಖಾಭಾವತೇ ವಾಽಽತ್ಮತಾಽಪಿ ಚ .
 ಪ್ರೇಮ್ಣಿ ಪ್ರಯೋಜಿಕಾ ಸಿದ್ಧಾ ಸ್ವತಃಪ್ರೇಮಾತ್ಮತ್ವೈವ ತು .. 14..
 ತಸ್ಮಾದ್ವಸ್ತುತ ಆತ್ಮೈವ ಪ್ರಿಯೋ ನೈಪಾಧಿಕತ್ವತಃ .

ಔಪಾಧಿಕೇತರಪ್ರೀತಿರಸ್ಥಿರತ್ವಾನ್ನ ತಾತ್ತ್ವಿಕೇ .. 15..
 ಪ್ರೀತಿರನ್ಯತ್ರ ಚಾನಿತ್ಯಾವಿವೇಕಾದ್ಯೈಃ ಸುಖಾದಿಷು .
 ಆತ್ಮಪ್ರೀತಿಸ್ತು ನಿತ್ಯಾಽತೋ ನಿತ್ಯಾನಂದಃ ಪುಮಾನ್ ಮತಃ .. 16..
 ಆತ್ಮನಃ ಪ್ರಿಯತಾಂ ಬುದ್ಧಿಯದಿ ಪಶ್ಯೇತ್ ಸಮಾಹಿತಾ .
 ಸರ್ವಾತಿಶಾಯಿನೀಂ ತರ್ಹಿ ಸುಖಾಬ್ಲಾಕಿಂ ನ ಮಜ್ಜತಿ .. 17..
 ಪ್ರಿಯದರ್ಶನತೋ ಬುದ್ಧೇಃ ಸುಖಂ ಲೋಕೇಷು ದೃಶ್ಯತೇ .
 ಅತೋಽನುಮೇಯಂ ಪರಮಪ್ರಿಯದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಪರಂ ಸುಖಂ .. 18..
 ಆತ್ಮಾರ್ಥತ್ವೇನ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರೀತಿರಾತ್ಮಾ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಿಯಃ .
 ಇತಿ ಶಶ್ವಚ್ಛುತಿಃ ಪ್ರಾಹ ಆತ್ಮದೃಷ್ಟಿವಿಧಿತ್ಸಯಾ .. 19..
 ತತೋಽಪ್ಯನುಪಮಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಪ್ರಿಯಾತ್ಮೇಕ್ಷಣತಃ ಸುಖಂ .
 ಭುಂಜತೇ ತತ್ ಸುಖಂ ಧೀರಾ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಾ ಮಹಾಧಿಯಃ .. 20..
 ಅಂತರಾತ್ಮಸುಖಂ ಸತ್ಯಮವಿಸಂವಾದಿ ಯೋಗಿನಂ .
 ಅಪಶ್ಯನ್ ಕೃಪಣೋ ಬಾಹ್ಯಸುಖಾರ್ಥಿ ವಂಚಿತೋ ಜನಃ .. 21..
 ಸುಖಾಶಯಾ ಬಹಿಃ ಪಶ್ಯನ್ ದೇಹೀ ಹೀಂದ್ರಿಯರಂಧ್ರಕೈಃ .
 ವಾತಾಯನೈರ್ಗೃಹೀತ್ವಾಽನ್ತಃ ಸುಖಂ ವೇತ್ತಿ ನ ಬಾಹ್ಯದೃಕ್ .. 22..
 ದುಖಲಭ್ಯಾನ್ ದುಃಖಮಯಾನ್ ಪರಿಣಾಮೇಽತಿದುಃಖದಾನ್ .
 ವಿಷಯೋತ್ಥಾನ್ ಸುಖಾಭಾಸಾನ್ ಧಿಕ್ ಸ್ವಾತ್ಮಸುಖರೋಧಕಾನ್ .. 23..
 ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಜ್ಞಾನಭಿಕ್ಷುವಿರಚಿತೇ ಸಾಂಖ್ಯಸಾರೇ ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮನೋಃ
 ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯತ್ವವೈಧರ್ಮ್ಯಪರಿಚ್ಛೇದಃ .. *..

ಅಥ ಪಂಚಮಃ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ .
 ಪರಿಚ್ಛೇದತ್ರಯೇಣೋಕ್ತಂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪಕಂ .
 ಗೀಯಮಾನಂ ಶ್ರುತಿಸ್ಮತ್ಕೋರಾತ್ಮನೋ ಲಕ್ಷಣತ್ರಯಂ .. 1..
 ತದ್ವೈಪರೀತ್ಯಮನ್ಯೇಷಾಂ ಲಕ್ಷಣಂ ಚೇರಿತಂ ಸ್ಫುಟಂ .
 ಆಭ್ಯಾಂ ತು ಗುಣದೋಷಾಭ್ಯಾಂ ವಿವೇಕೋ ದೋಷಹೃತ್ ಪರಃ .. 2..
 ನೈರ್ಗುಣ್ಯಸಗುಣತ್ವಾದಿವೈಧರ್ಮ್ಯಾಣ್ಯಪರಾಣ್ಯಪಿ .
 ಬಹೂನಿ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸಂಕ್ಷೇಪಾತ್ ಪುಂಪ್ರಕೃತ್ಯೋರತಃ ಪರಂ .. 3..
 ಧಿಯೋಽರ್ಥಾಕಾರಯಾ ವೃತ್ತ್ಯಾ ಜನಿತತ್ವಾತ್ ಸುಖಾದಯಃ .
 ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯೇನ ಕಲ್ಪ್ಯಂತೇ ಲಾಘವಾದ್ ಧಿಯಾಂ .. 4..
 ಮಹದಾದೇರ್ಜಡತ್ವೇನ ತದ್ಧೇತುಶ್ಚ ಜಡೋ ಮತಃ .
 ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಾಜಾತ್ಯಂ ದೃಷ್ಟಂ ಲೋಕೇ ಹಿ ಸರ್ವತಃ .. 5..

ಅತ ಆತ್ಮಾ ಬೋಧಮಾತ್ರತಯಾ ಸಿದ್ಧ್ಯತಿ ಲಾಘವಾತ್ .
 ಗುಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದೇವಿಕಾರಾಶ್ಚೇತರೇಽಖಿಲಾಃ .. 6..
 ಆತ್ಮಾ ತು ನಿರ್ಗುಣಸ್ತದ್ವತ್ ಕೂಟಸ್ಥಶ್ಚ ಮತೋ ಬುದ್ಧಿಃ .
 ಚಿತೇಃ ಕೂಟಸ್ಥಸಂಜ್ಞಾ ತು ಸ್ಥಿರತ್ವಾದ್ ಗಿರಿಕೂಟವತ್ .. 7..
 ಲೇಪಶ್ಚೇತರಸಂಬಂಧೇ ತದ್ರೂಪೈರುಪರಕ್ತತಾ .
 ಯಥಾ ವಿಷಯಸಂಬಂಧಾದ್ಬುದ್ಧೌ ಭವತಿ ವಾಸನಾ .. 8..
 ಭಾಂಡಾದೌ ದ್ರವ್ಯಯೋಗಾಚ್ಚ ತತ್ತದ್ವ್ಯಸ್ಯ ವಾಸನಾ .
 ಲೇಪಹೇತುಶ್ಚ ಸಂಬಂಧಃ ಸಂಗಃ ಸಂಬಂಧಿ ಚಾಂಜನಂ .. 9..
 ಅತೋ ನಿರಂಜನೋಽಸಂಗೋ ನಿರ್ಲೇಪಶ್ಚೋಚ್ಯತೇ ಪುಮಾನ್ .
 ನಭಃಪುಷ್ಕರಪತ್ರಾದಿದೃಷ್ಟಾಂತ್ಯೈಃ ಪರಮರ್ಷಿಭಿಃ .. 10..
 ಚಿನ್ಮಾತ್ರಾನಂತಶಕ್ತ್ಯಬ್ಧೌ ಪುಮರ್ಥಪವನೇರಿತಾಃ .
 ಸತ್ತ್ವಾ ದಿಶಕ್ತಯೋ ಯಾಂತಿ ವಿಶ್ವಬುದ್ಭುದರೂಪತಾಂ .. 11..
 ಅತ ಈಶಶ್ಚಿದಾತ್ಮೈವ ಜಗತಃ ಸನ್ನಿಧಾನತಃ .
 ಮಣಿವತ್ ಪ್ರೇರಕತ್ವೇನ ಜಡಾನಾಮಯಸಾಮಿವ .. 12..
 ಪುಮಾನೇವ ಜಗತ್ಕರ್ತಾ ಜಗದ್ಭರ್ತಾಽಖಿಲೇಶ್ವರಃ .
 ಸ್ವಾಮ್ಯರ್ಥೇ ಮೃತ್ಯವದ್ಯಸ್ಮಾಜ್ಜಡವರ್ಗಃ ಪ್ರವರ್ತತೇ .. 13..
 ಕರಣಾನಿ ಚ ದೇಹೇಷು ರಾಜಾರ್ಥಮಧಿಕಾರಿವತ್ .
 ಭೋಗ್ಯಜಾತಂ ಮನೋಮಂತ್ರಿಣ್ಯರ್ಪಯಂತಿ ಸ್ವಭಾವತಃ .. 14..
 ತೈರ್ಭೋಗ್ಯೈರ್ಯುಕ್ತಮಾತ್ಮಾನಮಾವೇದಯತಿ ಧೀಶ್ಚಿತಿ .
 ಈಕ್ಷಾಮಾತ್ರೇಣ ತದ್ಬಂಕ್ಷೇ ರಾಜೇವಾತ್ಮಾಽಖಿಲೇಶ್ವರಃ .. 15..
 ಧನಾದೇರೀಶ್ವರೋ ದೇಹೋ ದೇಹಸ್ಯೇಂದ್ರಿಯಮೀಶ್ವರಂ .
 ಇಂದ್ರಿಯಸ್ಯೇಶ್ವರೀ ಬುದ್ಧಿರ್ಬುದ್ಧೇರಾತ್ಮೇಶ್ವರಃ ಪರಃ .. 16..
 ಕೂಟಸ್ಥಸ್ಯೇಶ್ವರಸ್ಯಾನ್ಯೋ ನಾಸ್ತಿ ಪ್ರೇರಕ ಇತ್ಯತಃ .
 ಈಶ್ವರಸ್ಯಾವಧಿತ್ವೇನ ದ್ರಷ್ಟಾ ವೈ ಪರಮೇಶ್ವರಃ .. 17..
 ಅನ್ಯಸ್ಯಾಗಂತುಕೈಶ್ಚರ್ವಯಂ ಬಹುವ್ಯಾಪಾರಸಂಕುಲಂ .
 ನಿರ್ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಯ ನಿರ್ದೋಷಮನಾದ್ಯೈಶ್ಚರ್ವಯಮಾತ್ಮನಃ .. 18..
 ಸರ್ವಶಕ್ತಿಮಯೋ ಹ್ಯಾತ್ಮಾ ಶಕ್ತಿಮಂಡಲತಾಂಡವಃ .
 ಸಂಸಾರಂ ತನ್ನಿವೃತ್ತಿಂ ಚ ಮಾಯಯಾಽಽಪ್ಪೋತಿ ಹೇಲಯಾ .. 19..
 ಸರ್ವಾತಿಶಾಯಿ ನಿರ್ದೋಷಮೈಶ್ವರ್ವಯಮಿದಮಾತ್ಮನಃ .
 ಪಶ್ಯತೋ ಯೋಗಿನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಮಪ್ಯೈಶ್ವರ್ವಯಂ ತೃಣಾಯತೇ .. 20..
 ಬಾಹ್ಯಸ್ಯಾತ್ಮೋಚ್ಯತೇ ದೇಹೋ ದೇಹಸ್ಯಾತ್ಮೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಚ .

ಬುದ್ಧಿರಾತ್ಮೇಂದ್ರಿಯಾಂತಸ್ಯ ಬುದ್ಧೇರಾತ್ಮಾ ತು ಚಿನ್ನಭಃ .. 21..
 ಅತ ಆತ್ಮಾವಧಿತ್ವೇನ ಪರಮಾತ್ಮೋಚ್ಯತೇ ಚಿತಿಃ .
 ತಥಾಸ್ವಾಕರಣೈರ್ಯೋಗಾಜ್ಜೀವ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಚಿತಿಃ .. 22..
 ಅವಿದ್ಯಾಕಾರ್ಯರಹಿತಃ ಪರಮಾತ್ಮನಿ ಚ ಸ್ಮೃತಿಃ .
 ಯಸ್ಯ ಯದ್ವ್ಯಾಪಕಂ ತಸ್ಯ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮೋ ಧರಾದಿಕಂ .. 23..
 ಪ್ರಕೃತ್ಯಂತಂ ಭವೇದ್ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವಸ್ವಕಾರ್ಯಾದ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ .
 ನೇಶ್ವರೇ ಸಾಂಖ್ಯವಾದೇಽಪಿ ಚಿತೇರೇವಾನುಮನ್ಯತೇ .. 24..
 ಪರೇ ವಾ ಪರಮಾತ್ಮತ್ವಾದಿಕಂ ತು ನ ಜಡೇ ಕ್ಷಚಿತ್ .
 ಅಧ್ಯಕ್ಷವ್ಯಾಪಕತ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ತು ಚೇತನಃ .. 25..
 ತಸ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷಂ ವ್ಯಾಪಕಂ ಚ ನ ಹೇತುವಿಧಯಾಸ್ತಿ ಹಿ .
 ಅಸಂಖ್ಯಾತ್ಮಾ ನಭೋರಾಶಿರವಿಭಕ್ತೈಕರೂಪಕಃ .. 26..
 ಸೋಽತಶ್ಚಿದ್ಧನವಿಜ್ಞಾನಘನಾತ್ಮಘನಸಂಜ್ಞಕಃ .
 ಪ್ರಕಾಶಸ್ಯಾನಪೇಕ್ಷತ್ವಾತ್ ಸ್ವಸ್ಯ ದ್ರಷ್ಟೃತಯಾಽಪಿ ಚ .. 27..
 ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಃ ಪುಮಾನುಕ್ತ ಇತರೇ ತದ್ವಿಲಕ್ಷಣಾಃ .
 ಭೋಗೋಽಭ್ಯವಹೃತಿಃ ಸಾ ಚ ಕೂಟಸ್ಥೇ ನಾಸ್ತಿ ಧೀಷ್ಟಿವ .. 28..
 ಧೀವೃತ್ತಿಪ್ರತಿಬಿಂಬಾಖ್ಯಗೌಣಭೋಗಾ ತು ಭೋಕ್ತೃತಾ .
 ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧೀವೃತ್ತಿದ್ರಷ್ಟೃತ್ವಾದ್ ಬುದ್ಧಿಸಾಕ್ಷ್ಯಚ್ಯತೇ ಪುಮಾನ್ .. 29..
 ವಿನಾ ವಿಕಾರಂ ದ್ರಷ್ಟೃತ್ವಾತ್ ಸಾಕ್ಷೀ ತೂಕ್ತೋಽಖಿಲಸ್ಯ ಸಃ .
 ಚೈತ್ಯೋಪರಾಗರೂಪತ್ವಾತ್ ಸಾಕ್ಷಿತಾಽಪ್ಯಧ್ರುವಾ ಚಿತಃ .. 30..
 ಉಪಲಕ್ಷಣಮೇವೇದಮಪಿ ವ್ಯಾವೃತ್ತಯೇ ಜಡಾತ್ .
 ಅತಃ ಪುಮಾನನಿರ್ದೋಽಣುಶ್ಚ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶ್ಚ ಕಥ್ಯತೇ .. 31..
 ವಿನಾ ದೃಶ್ಯಮದೃಶ್ಯತ್ವಾದವ್ಯಕ್ತಶ್ಚೋಚ್ಯತೇ ಸತಃ .
 ಅದೃಶ್ಯೋ ದೃಶ್ಯತೇ ರಾಹುರ್ಗೃಹೀತೇನ ಯಥೇಂದುನಾ .. 32..
 ಅದೃಶ್ಯಂ ಚಾಸ್ಯಮಾದರ್ಶೇ ಚಿತ್ ತಥಾ ಸ್ವಸ್ವಬುದ್ಧಿಷು .
 ಚಿತಿ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಸಂಗಶ್ಚೇದ್ ವಿಶ್ವಂ ಭಾಸೇತ ಸರ್ವದಾ .. 33..
 ವಿಶ್ವಾಧಾರೋಽಪ್ಯತಃ ಶೂನ್ಯಮಿತಿ ಚಿದ್ಗೀಯತೇ ಖವತ್ .
 ದೃಶ್ಯದೋಷಾನ್ ಮೃಷಾಬುದ್ಧಿದೃಷ್ಟ್ಯಾರೋಪ್ಯ ನಿರ್ಮಲೇ .. 34..
 ಆದರ್ಶೇ ಮಲವದ್ವೋಮ್ನಿ ದೋಷದೃಷ್ಟ್ಯಾ ತು ತಪ್ಯತೇ .
 ವಸ್ತುತಶ್ಚಿತಿ ನಾಸ್ಯೇವ ಮಲೋ ದೃಶ್ಯಾಶ್ರಿತಃ ಸದಾ .. 35..
 ಅತಶ್ಚ ನಿರ್ಮಲಃ ಸ್ವಸ್ಥೋ ನಿರ್ದೋಷಶ್ಚೋಚ್ಯತೇ ಪುಮಾನ್ .
 ಸಜಾತೀಯೇಷು ವೈಧರ್ಮ್ಯಲಕ್ಷಣಾ ನಾಸ್ತಿ ಯದ್ಭಿದಾ .. 36..

ಅತ ಆತ್ಮಾ ಸಮಃ ಪ್ರೋಕ್ತ ಏಕರೂಪ್ಯಾಚ್ಚ ಸರ್ವದಾ .
 ದೇಹಾಧ್ಯಕ್ಷತಯಾ ದೇಹೀ ಪುರ್ಯಭಿವ್ಯಕ್ತಿತಃ ಪುಮಾನ್ .. 37..
 ಏಕಾಕಿವಾದದ್ವಿತೀಯಃ ಕೇವಲಶ್ಲೋಚ್ಯತೇ ತು ಸಃ .
 ಚಿಚ್ಚಕ್ಷಪ್ರತಿಬಂಧೇನ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇನಾವೃತಃ ಪುಮಾನ್ .. 38..
 ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿತಯಾ ಚಾತ್ಮಾ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಃ ಕ್ಷೇತ್ರವೇದನಾತ್ .
 ಹೃತ್ಸರೋವರಧೀಪದ್ಮದಲವೃತ್ತಿಷು ಲೀಲಯಾ .. 39..
 ಚರನ್ನಿವಾನಂದಮೀನಾನ್ ಭುಂಜಾನೋ ಹಂಸ ಉಚ್ಯತೇ .
 ಹಕಾರೇಣ ಬಹಿಯಾತಿ ಸಕಾರೇಣ ವಿಶನ್ ಪುನಃ .. 40..
 ಪ್ರಾನವೃತ್ತ್ಯಾನಯ ಚಾಪಿ ಪ್ರಾಣ್ಯಾತ್ಮಾ ಹಂಸ ಉಚ್ಯತೇ .
 ಶರೀರಾಗರಿಹೃದ್ವ್ಯಾಮಗುಹಾಯಾಂ ಬುದ್ಧಿಭಾಯಯಾ .. 41..
 ವ್ಯಜ್ಯಮಾನಸ್ತಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ಸ್ವಪನ್ನಿವ ಗುಹಾಶಯಃ .
 ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕಮಾಯಾಂ ಸ್ವಾಂ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಾತ್ ಪರಿಣಾಮಯನ್ .. 42..
 ಮಾಯೀತಿ ಕಥ್ಯತೇ ಚಾತ್ಮಾ ತತ್ತ್ವ ತಾನೃತವೇಷಧೃಕ್ .
 ಸ್ವಾನೈಕಾದಶ ಭೂತಾನಿ ಪಂಚೈತಾನಿ ತು ಷೋಡಶ .. 43..
 ಪುಂಸಃ ಕಲಾಸ್ತತ್ತ್ವ ತಸ್ತು ನಿರಂಶತ್ವಾತ್ ಸ ನಿಷ್ಕಲಃ .
 ಅಹಂಶಬ್ದಃ ಸ್ವಾಮಿವಾಚೀ ಸ್ವಾಮೀ ಸಾಕ್ಷೀ ತು ಚೇತಸಃ .. 44..
 ಅತೋಽಹಮಿತಿ ಶಬ್ದೇನ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಂ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ಬುದ್ಧಿಃ .
 ಸರ್ವೇಶ್ವರಃ ಸರ್ವವೇತ್ತಾ ಸರ್ವಕರ್ತಾಽದ್ವಯಃ ಪುಮಾನ್ .. 45..
 ಸಾಮಾನ್ಯಾದುಚ್ಯತೇ ಯದ್ವದ್ ರಾಜಾ ಸರ್ವನರಾಧಿಪಃ .
 ಆತ್ಮಾದ್ವೈತಸ್ಯ ಸೂತ್ರೇಣ ಜಾತಿಮಾತ್ರೇಣ ವರ್ಣನಾತ್ .. 46..
 ಪ್ರಲಯೇ ಹಿ ವಿಜಾತೀಯದ್ವೈತಶೂನ್ಯತ್ವಮಾತ್ಮನಾಂ .
 ಅಸಂಗತ್ವಾನ್ನಿತ್ಯಶುದ್ಧೋ ನಿತ್ಯಬುದ್ಧಶ್ಚ ಚಿತ್ತ್ವತಃ .. 47..
 ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಸ್ತಥಾ ನಿತ್ಯನಿರ್ದುಃಖತ್ವಾತ್ ಪುಮಾನ್ ಮತಃ .
 ಇತ್ಯಾದುಗುರುಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತದಿಶಾ ಸ್ವಾನುಭವೇನ ಚ .. 48..
 ವೈಧರ್ಮ್ಯಾದಾತ್ಮನೋಽನಾತ್ಮವಿವೇಕಃ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಬುದ್ಧಿಃ .
 ಪರಿಚ್ಛೇದಚತುಷ್ಟೇಣ ಪುಂಪ್ರಕೃತ್ಯೋಃ ಸುವಿಸ್ತರಾತ್ .
 ವೈಧರ್ಮ್ಯಗಣ ಉಕ್ತೋಽಯಂ ಧ್ಯಾಯಿನಾಮಾಶು ಮುಕ್ತಿದಃ .. 49..
 ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಜ್ಞಾನಭಿಕ್ಷುವಿರಚಿತೇ ಸಾಂಖ್ಯಸಾರೇ ಆತ್ಮವೈಧರ್ಮ್ಯಗಣಪರಿಚ್ಛೇದಃ
 ..*..

ಅಥ ಷಷ್ಠಃ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ .

ವಿವೇಕಮೇವ ಸದ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಮತ್ವಾ ತದನುಭೂಯತೇ .
 ರಾಜಯೋಗಂ ಯಥಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಮಾಸೇನ ತದುಚ್ಯತೇ .. 1..
 ಅಶಕ್ತೋ ರಾಜಯೋಗಸ್ಯ ಹಠಯೋಗೇಽಧಿಕಾರವಾನ್ .
 ವಾಸಿಷ್ಠೇ ಚ ವಸಿಷ್ಠಾಯ ಭುಸುಂಡೇನೈವಮೀರಿತಂ .. 2..
 ಜ್ಞಾನಾವೃತ್ತಿ ರಾಜಯೋಗೇ ಪ್ರಾಣಾಯಮಾಸನೇ ಹಠೇ .
 ಮುಖ್ಯೇ ತೇಽಭ್ಯತಯಾಽನ್ಯೋನ್ಯಂ ಸೇವ್ಯೇ ಶಕ್ಯನುಸಾರತಃ .. 3..
 ವಿಷಯೇನಂತದೋಷಾ ಯೇ ಶ್ರುತಿಸ್ತೃತಿಸಮೀರಿತಾಃ .
 ತ ಆದೌ ಪರಿದ್ರಷ್ಟವ್ಯಾಶ್ಚಿತ್ತಸ್ಥೈರ್ಯಾಯ ಯೋಗಿಭಿಃ .. 4..
 ಕಾಮಬೀಜಾನ್ಯನಂತಾನಿ ಸಂಪ್ರರೋಹಂತಿ ಯದ್ಧೃದಿ .
 ತತ್ರಾಟವೀನಿಭೇ ಜ್ಞಾನಪುಣ್ಯಸಸ್ಯಂ ನ ವರ್ಧತೇ .. 5..
 ದೋಷದೃಷ್ಟ್ಯಗ್ನಿಸಂದಗ್ಧೇ ಕಾಮಬೀಜೇ ತು ಚೇತಸಿ .
 ಗುರುಶಾಸ್ತ್ರಹಲೈಃ ಕೃಷ್ಣೇ ಸುಕ್ಷೇತ್ರೇ ತದ್ವಿವರ್ಧತೇ .. 6..
 ಸತ್ಯೇಷ್ಟಸತ್ತಾಂ ಪ್ರಚುರಾಂ ತಥಾ ರಮ್ಯೇಷ್ಟರಮ್ಯತಾಂ .
 ಸುಖೇಷು ಪ್ರಚುರಂ ದುಃಖಂ ಪಶ್ಯನ್ ಧೀರೋ ವಿರಜ್ಯತೇ .. 7..
 ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋಽಪಿ ನರಕೋ ವಿನಾಶಾಮೇಧ್ಯಪೂರಿತಃ .
 ಯುಕ್ತಶ್ಚ ಸ್ವಾಧಿಕೈರನ್ಯೈಸ್ತ್ರೈಗುಣ್ಯಾದಪಿ ದುಃಖಯುಕ್ತಃ .. 8..
 ತತ್ರತ್ಯೈರಪಿ ಮುಕ್ಯರ್ಥಂ ಯತ್ಯತೇ ಜನ್ಮಭೀರುಭಿಃ .
 ಅತೋ ಜ್ಞೇಯಃ ಸಮಾಸೇನ ಲೋಕಃ ಸರ್ವೋಽಪಿ ದುಃಖಯುಕ್ತಃ .. 9..
 ಇದಂ ಮೇ ಸ್ಯಾದಿದಂ ಮಾ ಸ್ಯಾದಿತೀಚ್ಛಾವ್ಯಧಿತಂ ಮನಃ .
 ಸ್ವಭಾವಾತ್ ತೇನ ವಿಜ್ಞೇಯಂ ದುಃಖಂ ಚಿತ್ತೇನ ಸಂಗತಿಃ .. 10..
 ಸುಖಂ ಸುಷುಪ್ತಿಃ ಪರಮಾ ದುಃಖಂ ವಿಷಯವೇದನಂ .
 ಸುಖದುಃಖಸಮಾಸೋಽಯಂ ಕಿಮನ್ಯೈರ್ಬಹುಭಾಷಿತೈಃ .. 11..
 ತಸ್ಮಾದನರ್ಥಾನರ್ಥಾಭಾನ್ ಪರೀಕ್ಷ್ಯ ವಿಷಯಾನ್ ಸುಧೀಃ .
 ಉತ್ಪ್ರಜೇತ್ ಪರಮಾರ್ಥಾರ್ಥಿ ಬಾಲರಮ್ಯಾನಹೀನಿವ .. 12..
 ಇತ್ಯಾದಿಕಾನಂತದೋಷದೃಷ್ಟ್ಯಾ ರಾಗಸ್ಯ ತಾನವೇ .
 ಮಾಯಾವಿವೇಕತಃ ಶುದ್ಧಮಾತ್ಮಾನಂ ಚಿಂತಯೇತ್ ಸದಾ .. 13..
 ಇದಂ ತದಿತಿ ನಿರ್ದೇಷ್ಟುಂ ಗುರುಣಾಽಪಿ ನ ಶಕ್ಯತೇ .
 ಉದಾಸೀನಸ್ಯಾತ್ಮತತ್ತ್ವಂ ಸ್ವಯಮೇವ ಪ್ರಕಾಶತೇ .. 14..
 ಬುದ್ಧಿಬೋಧಾತ್ಮಕೋ ಬುದ್ಧಿಸಾಕ್ಷೀ ಬುದ್ಧೇಃ ಪರೋ ವಿಭುಃ .
 ಕೂಟಸ್ಥೋಽಹಂ ಚಿದಾದಿತ್ಯ ಇತ್ಯೇಕಾಗ್ರೋಽನುಚಿಂತಯೇತ್ .. 15..
 ವೃತ್ತಿಬೋಧೋ ಘಟಚ್ಛಿದ್ರಮಿವ ನಾಶ್ಯಲ್ಪ ಈಕ್ಷ್ಯತೇ .

ವಸ್ತುತೋ ವೃತ್ತಿಭೋಧೋಽಹಂ ಪೂರ್ಣೋ ವೈೋಮವದಕ್ಷಯಃ .. 16..
 ಅಂತರ್ಯದ್ ದೃಶ್ಯತೇ ಸರ್ವಂ ತದ್ಬುದ್ಧೇರ್ವೃತ್ತಿರುಚ್ಯತೇ .
 ತೇಭ್ಯೋ ದುಃಖಾತ್ಮಕೇಭ್ಯೋಽಹಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತದ್ವೀಕ್ಷಿತಾ ಪೃಥಕ್ .. 17..
 ಕರ್ಮಕರ್ತೃವಿರೋಧೋ ಹಿ ವೃತ್ತ್ಯಾ ವೃತ್ತಿಪ್ರಕಾಶನೇ .
 ವೃತ್ತಿಧಾರಾಕಲ್ಪನೇ ಚ ಗೌರವಾದಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಂ .. 18..
 ಹರ್ಷಶೋಕಭಯಕ್ರೋಧಲೋಭಮೋಹಮದೈಸ್ತಥಾ .
 ದ್ವೇಷಾಭಿಮಾನಕಾರ್ಪಣ್ಯನಿದ್ರಾಲಸ್ಯಸ್ಮರಾದಿಭಿಃ .. 19..
 ಧರ್ಮಾಧರ್ಮೈಶ್ಚ ಸಂಪೂರ್ಣಾ ಬುದ್ಧಿದುಃಖಮಯೀ ತು ಮೇ .
 ಆತ್ಮಾನಂ ದರ್ಶಯತ್ಯೇವ ಭಾಸ್ವರಾಯೇವ ರೋಗಿಣಃ .. 20..
 ಅಹಂ ಸರ್ವಗತಂ ಶಾಂತಂ ಪರಮಾತ್ಮಘನಂ ಶುಚಿ .
 ಅಚಿಂತ್ಯಚಿನ್ಮಾತ್ರನಭೋ ವಿಶ್ವದರ್ಪಣಮಕ್ಷಯಂ .. 21..
 ನಿರಂಜನಂ ನಿರಾಧಾರಂ ನಿರ್ಗುಣಂ ನಿರುಪದ್ರವಂ .
 ನಿರ್ವಿಶೇಷಂ ಸಜಾತೀಯಾತ್ ಸಮಸ್ತಾರ್ಥಾವಭಾಸಕಂ .. 22..
 ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶಾದ್ಯಾಃ ಸ್ಥಾವರಾಂತಾಶ್ಚ ಚೇತನಾಃ .
 ಅವೈಧರ್ಮ್ಯಾತ್ಮಕಾಭೇದಾದಹಮಿತ್ಯನುಚಿಂತಯೇತ್ .. 23..
 ಅಹಮನ್ಯೇ ಚ ಪುರುಷಾಃ ಸಮಚಿದ್ವ್ಯೋಮರೂಪಿಣಃ .
 ಅತ ಆತ್ಮೈಕ ಏವಾಹಮಿತಿ ಶ್ರುತಿಷು ಗೀಯತೇ .. 24..
 ಇತಿ ಪಶ್ಯನ್ ಸ್ವಭೋಗೈಶ್ಚ ಯೋಗೀ ವಿಶ್ವಂ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ .
 ಆತ್ಮಯೋಗೋಽಪ್ಯಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಃ ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗಿನಾಂ .. 25..
 ಸರ್ವಭೂತಸ್ಥಮಾತ್ಮಾನಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಚಾತ್ಮನಿ .
 ಸಮಂ ಪಶ್ಯನ್ನಾತ್ಮಯಾಜೀ ಸ್ವಾರಾಜ್ಯಮಧಿಗಚ್ಯತಿ .. 26..
 ಇತ್ಯೇವಂ ಮನುನಾಽಪ್ಯಾತ್ಮಯಾಗೋ ಜ್ಞಾನಾಂಗಮೀರಿತಃ .
 ತಸ್ಮಾದಭಯದಾನೇನ ಸ್ವಭೋಗಾದ್ಯರ್ಚನೇನ ಚ .. 27..
 ಸಮಾನಯನ್ ಭೂತಜಾತಮಾತ್ಮಾನಮನುಚಿಂತಯೇತ್ .
 ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಶಿವಾದೀನಾಂ ಭೋಗೇ ರಾಗಶ್ಚ ಹೀಯತೇ .. 28..
 ತೇಷಾಂ ಸ್ವಸಾಮ್ಯದೃಷ್ಟ್ಯಾಽತಃ ಸಾಮ್ಯಂ ಯೋಗೀ ವಿಚಿಂತಯೇತ್ .
 ಉತ್ಪತ್ತೌ ಪ್ರಲಯೇ ಚೈವ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಸು ಸರ್ವದಾ .. 29..
 ಸರ್ವೇಷಾಮೇಕರೂಪತ್ವಂ ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ರಾಗಾದಿಕಂ ಕುತಃ .
 ವಿಷ್ಣ್ವಾದಯೋ ಮಹೈಶ್ವರ್ಯಂ ಭುಂಜ ನಾ ಅಪಿ ನಾಧಿಕಾ .. 30..
 ಮತ್ತೋಽತೋಽಲಂ ತದೈಶ್ವರ್ಯೈರವಿವೇಕಿಜನಪ್ರಿಯೈಃ .
 ಗುಣಕರ್ಮಾದಿಭಿಃ ಕಿಂಚಿನ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಾಧಿಕಮಾತ್ಮನಃ .. 31..
 ತದರ್ಥಂ ಯತತೇ ಲೋಕೋ ನಾಹಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಮೇಽಧಿಕಂ .

ತಥಾ ನ್ಯೂನಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಯದತಿಕ್ರಮಶಂಕಯಾ .. 32..
 ದೇವಾ ದೈತ್ಯಜಯಾಯೇವ ಯತಿಷ್ಯೇ ತಜ್ಜಯಾಶಯಾ .
 ಅಹಂ ಯಥಾ ತಥೈವಾನ್ಯೇ ಆಬ್ರಹ್ಮಾ ನಾರಕಾ ಜನಾಃ .. 33..
 ದೃಶ್ಯಂತೇ ಸ್ವಾತ್ಮವತ್ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಪಿತೃಭ್ರಾತೃಸುತಾದಿವತ್ .
 ಕ ಈಶ ಈಶಿತವ್ಯೋ ವಾ ಕಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಕೋಽಧರ್ಮೋಽಪಿ ವಾ .. 34..
 ಅಭಿನ್ನೇ ಭೇದದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಸ್ಯಾನ್ಮ ತ್ಯೋರ್ಭಯಮಿತಿ ಶ್ರುತಿಃ .
 ಚಿದ್ವ್ಯೋಮಸ್ವೇಕರೂಪೇಷು ಈಶಾನೀಶಾದಿರೂಪಕಃ .. 35..
 ರೂಪಭೇದೋ ಹ್ಯಸನ್ ಸರ್ವಃ ಸ್ಪಟಿಕೇ ರೂಪಭೇದವತ್ .
 ಧಿಯಾಂ ರೂಪೈಃ ಪುಮಾನೇಕೋ ಬಹುರೂಪ ಇವೇಯತೇ .. 36..
 ವೃಕಚರ್ಮಾದಿರೂಪಾದ್ವೈರ್ಮಾಯೀವ ಬಹುರೂಪದೃಕ್ .
 ಮಾಮಾಲಿಂಗ್ಯ ನಿರಾಕಾರಂ ವಿವಿಧಾಕಾರಧಾರಿಣೀ .. 37..
 ಮಾಯೈವೈಕಾ ಹಿ ನೃತ್ಯಂತೀ ಮೋಹಯತ್ಯಖಿಲಾ ಧಿಯಃ .
 ಪುಂಸಾಂ ಭೇದೋ ಬುದ್ಧಿಭೇದಾದಂಬುಭೇದಾದ್ಯಥಾ ರವೇಃ .. 38..
 ವ್ಯೋಮ್ನಶ್ಚ ಛಿದ್ರರೂಪೇಣ ಭೇದಃ ಕುಂಭಾದಿಭೇದತಃ .
 ಅತಃ ಶುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧಮುಕ್ತಃ ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಗೋಽವ್ಯಯಃ .. 39..
 ಅಹಮನ್ಯೇ ಚ ತತ್ರಾಹೋ ಶತ್ರುಮಿತ್ರಾದಿಧೀರ್ಮೃಷಾ .
 ಬ್ರಹ್ಮಣೀಶೇ ಹರಾವಿಂದ್ರೇ ಸರ್ವಭೂತಗಣೇ ತಥಾ .. 40..
 ಉತ್ತಮಾಧಮಮಧ್ಯತ್ವವಿಭಾಗೋ ಮಾಯಯಾ ಮೃಷಾ .
 ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕಮಾಯಾಯಾಸ್ತ್ರೈವಿದ್ಯಾದಾತ್ಮನೋಽಪಿ ಹಿ .. 41..
 ಉತ್ತಮಾಧಮಮಧ್ಯತ್ವತ್ವೈವಿದ್ಯಂ ನೈವ ಹಿ ಸ್ವತಃ .
 ಯಥಾ ದೇಹೇ ತಥಾಽನ್ಯತ್ರ ಚಿತ್ತ್ವಕಾಶೋಽಯಮವ್ಯಯಃ .. 42..
 ವ್ಯಕ್ತತಾವ್ಯಕ್ತತಾಮಾತ್ರಭೇದೋ ಹ್ಯಂತರಬಾಹ್ಯಯೋಃ .
 ಏವಮನ್ಯೇಽಪಿ ಪುರುಷಾ ಬದ್ಧಮುಕ್ತಾವಿಶೇಷತಃ .. 43..
 ಈಶಾನೀಶಾವಿಶೇಷಾಚ್ಚ ಪುರುಷಾರ್ಥೋ ನ ಮೇಽನ್ಯತಃ .
 ಮಹಾನಿದ್ರೈವ ಮೇ ಸಾಧ್ವೀ ದುಃಖಭೋಗಹರಾ ಪ್ರಿಯಾ .. 44..
 ಅಪ್ರಿಯಾ ಮೂಢಚಿತ್ತಾನಾಮಸಾಧ್ವೀ ಧೀಹತಾತ್ಮನಾಂ .
 ಚಿದಾದರ್ಶೇ ಮಯಿ ಧಿಯೋ ಯದ್ಯಪಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬನಂ .. 45..
 ತತ್ತ್ವತೋ ನೈವ ದೋಷಾಯ ತಥಾಽಪಿ ತ್ಯಾಜ್ಯಮೇವ ತತ್ .
 ಸ್ವಭಾವಾದಸ್ಯ ಹೇಯತ್ವಂ ಸ್ವಾನುಭೂತ್ಯಾ ಹಿ ಸಿದ್ಧತಿ .. 46..
 ಯಥಾ ಕೋಽಪಿ ಪರಸ್ಯಾಪಿ ವೈರೂಪ್ಯಂ ನ ದಿದೃಕ್ಷತಿ .
 ಸ್ವಾಮಿನ್ಯಾರೋಪ್ಯಾತ್ಮದೋಷಾನ್ ಸಾಧ್ವೀಯಮನುತಪ್ಯತೇ .. 47..

ನಿರ್ದೋಷಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಿರ್ದೋಷಾ ಸ್ಯಾತ್ ಪತಿವ್ರತಾ .
ಏವಮಸ್ಯಾ ರೂಪಭೇದೇಽಪ್ಯೇಕರೂಪೋಽಸ್ಮಿ ಸರ್ವದಾ .. 48..
ಭುಂಜಾನೋ ವಾಪ್ಯಭುಂಜಾನಸ್ತಾಂ ಮದರ್ಥಾಮನನ್ಯಗಾಂ .
ಯಥೈಕರೂಪತೋಪಾಧಿಯೋಗಾಯೋಗದಶಾಸ್ತ್ರಹೋ .. 49..
ಆದರ್ಶಸ್ಯಾಮಲಸ್ಯೈವ ಚಿನ್ನಭೋದರ್ಪಣಸ್ಯ ಮೇ .
ದೃಶ್ಯಬುದ್ಧಿಗತಾ ದೋಷಾಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತದ್ವಷ್ಟರಿ ಪ್ರಭೌ .. 50..
ನ ಸಂತಿ ಮಯಿ ಮೋಹಾದ್ಯಾ ಭಾಸ್ಕರೇ ಭಾಸ್ಯದೋಷವತ್ .
ದುಃಖೈರ್ಬದ್ಧಾ ಸ್ವಮಾತ್ಮಾನಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಮದ್ಭಾವಮಾಗತಾ .. 51..
ಮುಚ್ಯತೇ ದುಃಖಬಂಧಾದ್ಧೀರ್ನ ಮೇ ಮೋಕ್ಷೋ ನ ಬಂಧನಂ .
ಕೂಟಸ್ಥಾನಂಗಚಿದ್ವ್ಯೋಮ್ನಿ ಧೀದುಃಖಪ್ರತಿಬಿಂಬನಂ .. 52..
ಯೋಽನ್ಯೋ ಬಂಧೋ ಭೋಗರೂಪಃ ಸೋಽಪಿ ಚಿದ್ವರ್ಪಣೇ ಮೃಷಾ .
ಜಾಗ್ರದಾದಿತ್ರಯಾವಸ್ಥಾಸಾಕ್ಷೀ ತಾಭಿರ್ವಿವರ್ಜಿತಃ .. 53..
ಅಹಂ ಪೂರ್ಣಶ್ಚಿದಾದಿತ್ಯ ಉದಯಾಸ್ತವಿವರ್ಜಿತಃ .
ದರ್ಪಣೇ ಮುಖವದ್ವಿಶ್ವಂ ಮಯಿ ಬೋಧೇ ನ ತಾತ್ತ್ವಿಕಂ .. 54..
ವಿಭುತ್ವೇ ಚ ಬಾಹ್ಯಾಂತಃ ಸುಷುಪ್ತ್ಯಾದಾವದರ್ಶನಾತ್ .
ಮಯಿ ವಾಸನ್ಯತ್ರ ವಾ ಪುಂಸಿ ಕೇವಲಾನುಭವೇ ವಿಭೌ .. 55..
ಭಾತಿ ಯತ್ತದ್ವಿವತ್ತೋಽ ಧೀಪ್ರತಿಬಿಂಬಾತ್ಮಕತ್ವತಃ .
ಶುಕ್ತೌ ರಜತವದ್ ವಿಶ್ವಮತೋ ಮಯಿ ನ ದೋಷಕೃತ್ .. 56..
ಮರೀಚೌ ತೋಯವತ್ ತದ್ವದ್ವ್ಯೋಮಾದೌ ನಗರಾದಿವತ್ .
ಕಾಲತ್ರಯೇಽಪಿ ನಾಸ್ತೈವ ಮಯಿ ವಿಶ್ವಂ ಸನಾತನೇ .. 57..
ಅನ್ಯತ್ರಾಸ್ತ ಥವಾ ಮಾಸ್ತು ಬುದ್ಧ್ಯಾದೌ ಮಮ ತೇನ ಕಿಂ .
ಮಯಿ ಸರ್ವಂ ಯಥಾ ವ್ಯೋಮ್ನಿ ಸರ್ವತ್ರಾಹಂ ಯಥಾ ನಭಃ .. 58..
ನ ಸರ್ವಂ ಮಯಿ ಸರ್ವತ್ರ ನಾಹಂ ಚಾಲೇಪತಃ ಖವತ್ .
ಅತ ಏವಾವಿಭಾಗಾಖ್ಯಾಭೇದೇನ ಕ್ಷೀರನೀರವತ್ .. 59..
ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕಮಿದಂ ವಿಶ್ವಂ ಗಾಯಂತಿ ಪರಮರ್ಷಯಃ .
ಜಗನ್ಮಮ ಮದರ್ಥತ್ವಾನ್ಮಚ್ಛರೀರಸುಖಾದಿವತ್ .. 60..
ಯಥ ಮಮ ತಥಾನ್ಯೇಷಾಂ ಮಮೈವೇತಿ ಧಿಯೋ ಭ್ರಮಃ .
ವಸ್ತುತಸ್ತು ನ ಕಸ್ಯಾಪಿ ಕಿಮಪಿ ವ್ಯಭಿಚಾರತಃ .. 61..
ಸ್ವಾಮಿತ್ವಸ್ಯಾದ್ಭವತ್ವೇನ ಪಾಂಥಸ್ಯಾವಾಸಗೇಹವತ್ .
ಏಕಂ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಮಸ್ತೀಹ ಶುದ್ಧಂ ಶೂನ್ಯಂ ನಿರಂಜನಂ .. 62..
ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮತರಂ ತತ್ರ ನ ಜಗನ್ನ ಜಗತ್ತಿಯಾ .

ದೃಶ್ಯತೇ ಸರ್ವದೃಶ್ಯಾಢ್ಯಾ ಸ್ವಸ್ವಬುದ್ಧಿಪರಂಪರಾ .. 63..
 ಚಿನ್ಮಂಡಲಮಹಾದರ್ಶೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಮುಪಾಗತಾ .
 ಕ್ಷಚಿದ್ವ್ಯಕ್ತಂ ಕ್ಷಚಿತ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ನಭಃ ಸರ್ವತ್ರ ತಿಷ್ಠತಿ .. 64..
 ಯಥಾ ತಥಾ ಚಿದಾಕಾಶಂ ಧೀದೇಶೇಽನ್ಯತ್ರ ಚ ಸ್ಥಿತಂ .
 ಚಿದಾಕಾಶಮಯಂ ವಿಶ್ವಂ ಯತೋಽತೋ ಧೀರಿತಸ್ತತಃ .. 65..
 ಭ್ರಮಂತೀ ತತ್ರ ತತ್ತ್ವೈವ ಭಾಸತೇಽರ್ಕೇ ಘಟಾದಿವತ್ .
 ಧರ್ಮಾಧರ್ಮೌ ಜನ್ಮಮೃತ್ಯು ಸುಖದುಃಖಾದಿ ಚಾಖಿಲಂ .. 66..
 ಜಾಗ್ರತ್ಯಪಿ ಮೃಷಾ ಸ್ವಪ್ನ ಇವ ಜನ್ಮಾದಿಕಂ ಮಮ .
 ದೃಶ್ಯಯೋಗವಿಯೋಗಾಭ್ಯಾಂ ಚಿತೋ ಜನ್ಮವಿನಾಶಧೀಃ .. 67..
 ಅಭಿವ್ಯಕ್ತನಭಿವ್ಯಕ್ತಿದೋಷಾಭ್ಯಾಂ ಶಶಿನೋ ಯಥಾ .
 ಮಹಾಸುಷುಪ್ತೌ ಭವಜನ್ಮಮೃತ್ಯು-
 ದುಃಸ್ವಪ್ನಧಾರಾಃ ಕ್ಷಣಭಂಗುರಾ ಧಿಯಃ .
 ಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ತಾಭಿರಲಿಪ್ತರೂಪೋ
 ಘನೈರೂರ್ತ್ಯೈರ್ವಿಗತೈ ರವೇಃ ಕಿಂ .. 68..
 ಇತ್ಯೇವಂ ಸತತಂ ಧ್ಯಾಯನ್ನೇಕಾಗ್ರಮನಸಾ ಸುಧೀಃ .
 ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರೋತ್ಯಾತ್ಮತತ್ತ್ವಂ ವಾಗಗೋಚರರೂಪತಃ .. 69..
 ಸ್ವರೂಪಂ ನಿರ್ಮಲಂ ಶಾಂತಂ ಮನಸ್ಸಜತಿ ಚೇತ್ ಕ್ಷಣಂ .
 ತದೈವ ದೃಶ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಶೇಷಾತ್ ಸಂಕ್ಷುಬ್ಧತೀಂದ್ರಿಯಂ .. 70..
 ಉತ್ಥಿತಸ್ಥಿತಾಂಸ್ತತ್ರ ಇಂದ್ರಿಯಾರೀನ್ ಪುನಃ ಪುನಃ .
 ವಿವೇಕೇನೈವ ವಜ್ರೇಣ ಹನ್ಯಾದಿಂದ್ರೋ ಗಿರೀನಿವ .. 71..
 ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಜ್ಞಾನಭಿಕ್ಷುವಿರಚಿತೇ ಸಾಂಖ್ಯಸಾರೇ ರಾಜಯೋಗಪ್ರಕಾರಪರಿಚ್ಛೇದಃ
 .. *..

ಅಥ ಸಪ್ತಮಃ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ .
 ಏವಮಾತ್ಮಾನುಭವಿನೋ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ .
 ಸ್ವಷ್ಟಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಭವೇದ್ಯೇನ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಪರೀಕ್ಷಣಂ .. 1..
 ಶ್ರವಣಾನ್ ಮನನಾದ್ವಾಽಪಿ ಅನ್ಯಥಾಽಽತ್ಮಜ್ಞತಾಭ್ರಮಾತ್ .
 ಕುರ್ಯಾದ್ಗುರುಮವಿದ್ವಾಂಸಂ ಸ್ಯಾಚ್ಚಾಜ್ಞೋ ಜ್ಞಾಭಿಮಾನ್ಯಪಿ .. 2..
 ನೈಶ್ವರ್ಯಾನಾಗತಜ್ಞತ್ವಾದಿಕಂ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ .
 ತದೃತೇಽಪಿ ಹಿ ಕೈವಲ್ಯಂ ಯೋಗಭಾಷ್ಯಕೃತೇರಿತಂ .. 3..
 ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಾನಿ ವಾಕ್ಯಾನಿ ಜ್ಞಾನಿನೋ ಮೋಕ್ಷಭಾಗಿನಃ .
 ಲಕ್ಷಕಾಣೈವ ಲಿಖ್ಯಂತೇ ವಿಶ್ವಾಸಾತಿಶಯಾಯ ವೈ .. 4..

ಯತ್ರ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಆತ್ಮೈವಾಭೂದ್ ವಿಜಾನತಃ .
ತತ್ರ ಕೋ ಮೋಹಃ ಕಃ ಶೋಕ ಏಕತ್ವಮನುಪಶ್ಯತಃ .. 5..
ಯಃ ಸರ್ವತ್ರಾನಭಿನ್ನೇಹಸ್ತತ್ ತತ್ ಪ್ರಾವ್ಯ ಶುಭಾಶುಭಂ .
ನಾಭಿನಂದಂತಿ ನ ದ್ವೇಷ್ಟಿ ತಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾ .. 6..
ನ ವಿಸ್ಮರತಿ ಸರ್ವತ್ರ ಯಥಾ ಸತತಗೋ ಗತಿಂ .
ನ ವಿಸ್ಮರತಿ ನಿಶ್ಚೇತ್ಯಂ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಧೀಸ್ತಥಾ .. 7..
ನೋದೇತಿ ನಾಸ್ತಮಾಯಾತಿ ಸುಖೇ ದುಃಖೇ ಮುಖಪ್ರಭಾ .
ಯಥಾಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯಸ್ಯ ಸ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಉಚ್ಯತೇ .. 8..
ಯೋ ಜಾಗರ್ತ್ವಿ ಸುಷುಪ್ತಸ್ಥೋ ಯಸ್ಯ ಜಾಗ್ರನ್ನ ವಿದ್ಯತೇ .
ಯಸ್ಯ ನಿರ್ವಾಸನೋ ಬೋಧಃ ಸ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಉಚ್ಯತೇ .. 9..
ರಾಗದ್ವೇಷಭಯಾದೀನಾಮನುರೂಪಂ ಚರನ್ನಪಿ .
ಯೋಽನ್ತವ್ರೋಮವದತ್ಯಚ್ಛಃ ಸ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಉಚ್ಯತೇ .. 10..
ಯಸ್ಯ ನಾಹಂಕೃತೋ ಭಾವೋ ಬುದ್ಧಿಯಸ್ಯ ನ ಲಿಪ್ಯತೇ .
ಕುರ್ವತೋಽಕುರ್ವತೋ ವಾಽಪಿ ಸ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಉಚ್ಯತೇ .. 11..
ಅಪಿ ಶೀತರುಚಾವರ್ಕೇ ಅತ್ಯುಷ್ಣೇಽಪೀಂದುಮಂಡಲೇ .
ಅಪ್ಯಧಃಪ್ರಸವತ್ಯಗ್ನೌ ಜೀವನ್ಮುತೋ ನ ಚಾನ್ಯಧೀಃ .. 12..
ಚಿದಾತ್ಮನ ಇಮಾ ನಿತ್ಯಂಪ್ರಸ್ಪುರಂತೀಹ ಶಕ್ತಯಃ .
ಇತ್ಯಸ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಜಾಲೇಷು ನಾಭ್ಯುದೇತಿ ಕುತೂಹಲಂ .. 13..
ಪರವ್ಯಸನಿನೀ ನಾರೀ ವ್ಯಗ್ರಾಽಪಿ ಗೃಹಕರ್ಮಣಿ .
ತದೇವಾಸ್ವಾದಯತ್ಯಂತರ್ನರಸಂಗರಸಾಯನಂ .. 14..
ಏವಂ ತತ್ತ್ವೇ ಪರೇ ಶುದ್ಧೇ ಧೀರೋ ವಿಶ್ರಾಂತಿಮಾಗತಃ .
ತದೇವಾಸ್ವಾದಯತ್ಯಂತರ್ಬಹಿರ್ವ್ಯವಹರನ್ನಪಿ .. 15..
ಯೋ ನಿತ್ಯಮಧ್ಯಾತ್ಮಮಯೋ ನಿತ್ಯಮಂತರ್ಮುಖಃ ಸುಖೀ .
ಗಂಭೀರಶ್ಚ ಪ್ರಸನ್ನಶ್ಚ ಗಿರಾವಿವ ಮಹಾಹೃದಃ .. 16..
ಪರಾನಂದರಸಾಕ್ಷಬ್ಧೋ ರಮತೇ ಸ್ವಾತ್ಮನಾಽಽತ್ಮನಿ .
ಸರ್ವಕರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗೀ ನಿತ್ಯಹೃಷ್ಟೋ ನಿರಾಮಯಃ .. 17..
ನ ಪುಣ್ಯೇನ ನ ಪಾಪೇನ ನೇತರೇಣಾಪಿ ಲಿಪ್ಯತೇ .
ಯೇನ ಕೇನ ಚಿದಾಚ್ಛನ್ನೋ ಯೇನ ಕೇನ ಚಿದಾಶಿತಃ .. 18..
ಯತ್ರ ಕ್ಷಚನ ಶಾಯೀ ಚ ಸ ಸಮ್ರಾಡಿವ ರಾಜತೇ .
ವರ್ಣಧರ್ಮಾಶ್ರಮಾಚಾರಶಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರನಯೇಷ್ಟಿತಃ .. 19..
ನಿರ್ಗಚ್ಛತಿ ಜಗಜ್ಜಾಲಾತ್ ಪಂಜರಾದಿವ ಕೇಸರೀ .
ವಾಚಾಮತೀತವಿಷಮೋ ವಿಷಯಾಶಾದೃಶೇಕ್ಷಿತಃ .. 20..

ಕಾಮಪ್ಯುಪಗತಃ ಶೋಭಾಂ ಶರದೀವ ನಭಸ್ತಲಂ .
ನಿಸ್ತೋತ್ರೋ ನಿರ್ನಮಸ್ಕಾರಃ ಪೂಜ್ಯಪೂಜಾವಿವರ್ಜಿತಃ .. 21..
ಸಂಯುಕ್ತೋ ವಾ ವಿಯುಕ್ತೋ ವಾ ಸದಾಚಾರನಯಕ್ರಮೈಃ .
ಏತಾವದೇವ ಖಲು ಲಿಂಗಮಲಿಂಗಮೂರ್ತೀಃ
ಸಂಶಾಂತಸಂಸೃತಿಚಿರಭ್ರಮನಿವೃತ್ತಸ್ಯ .
ತದ್ಯಸ್ಯ ಯನ್ನದನಕೋಪವಿಷಾದಲೋಭ-
ಮೋಹಾಪದಾಮನುದಿನಂ ನಿಪುಣಂ ತನುತ್ವಂ .. 22..
ತುರ್ಯವಿಶ್ರಾಂತಿಯುಕ್ತಸ್ಯ ಪ್ರತೀತಿಪಸ್ಯ ಭವಾರ್ಣವಾತ್ .
ನ ಕೃತೇನಾಕೃತೇನಾರ್ಥೋ ನ ಶ್ರುತಿತ್ವತಿವಿಭ್ರಮೈಃ .. 23..
ತನುಂ ತಯಜತು ವಾ ತೀರ್ಥೇ ಶ್ವಪಚಸ್ಯ ಗೃಹೇಽಥವಾ .
ಜ್ಞಾನಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿಸಮಯೇ ಮುಕ್ತ ಏವಾಮಲಾಶಯಃ .. 24..
ನ ಮೋಕ್ಷೋ ನಭಸಃ ಪೃಷ್ಠೇ ನ ಪಾತಾಲೇ ನ ಭೂತಲೇ .
ಸರ್ವಾಶಾಸಂಕ್ಷಯೇ ಚೇತಃಕ್ಷಯೋ ಮೋಕ್ಷ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ .. 25..
ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಪದಂ ತ್ಯಕ್ತಾ ಸ್ವದೇಹೇ ಕಾಲಸಾತ್ಮತೇ .
ವಿಶತ್ಯದೇಹಮುಕ್ತತ್ವಂ ಪವನೋಽಸ್ಪಂದತಾಮಿವ .. 26..
ಅನಾಪ್ತಾಖಿಲಶೈಲಾದಿಪ್ರತಿಬಿಂಬೇ ಹಿ ಯಾದೃಶೀ .
ಸ್ಯಾದ್ಧರ್ಷಣೇ ದರ್ಪಣತಾ ಕೇವಲಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಿಣೀ .. 27..
ಅಹಂ ತ್ವಂ ಜಗದಿತ್ಯಾದೌ ಪ್ರಶಾಂತೇ ದೃಶ್ಯಸಂಭ್ರಮೇ .
ಸ್ಯಾತ್ ತಾದೃಶೀ ಕೇವಲತಾ ಸ್ಥಿತೇ ದ್ರಷ್ಟರ್ಯವೀಕ್ಷಣೇ .. 28..
ಚಿನ್ಮಾತ್ರಂ ಚೇತ್ಯರಹಿತಮನಂತಮಜರಂ ಶಿವಂ .
ಅನಾದಿಮಧ್ಯನಿಲಯಂ ಯದನಾಥಿ ನಿರಾಮಯಂ .. 29..
ನ ಶೂನ್ಯಂ ನಾಪಿ ಚಾಕಾರಂ ನ ದೃಶ್ಯಂ ನ ಚ ದರ್ಶನಂ .
ಅನಾಖ್ಯಮನಭಿವ್ಯಕ್ತಂ ತತ್ ಕಿಂಚಿದವಶಿಷ್ಯತೇ .. 30..
ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಜ್ಞಾನಭಿಕ್ಷುವಿರಚಿತೇ ಸಾಂಖ್ಯಸಾರೇ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಪರಮಮುಕ್ತೋಃ
ಪರಿಚ್ಛೇದಃ ..*..
ಇತಿ ಸಾಂಖ್ಯಸಾರಸ್ಯೋತ್ತರಭಾಗಃ . ಸಾಂಖ್ಯಸಾರಾಖ್ಯಂ ಪ್ರಕರಣಂ ಸಮಾಪ್ತಂ .

Encoded and proofread by Dhaval Patel drdhaval2785 at gmail.com

pdf was typeset on March 24, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

